

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

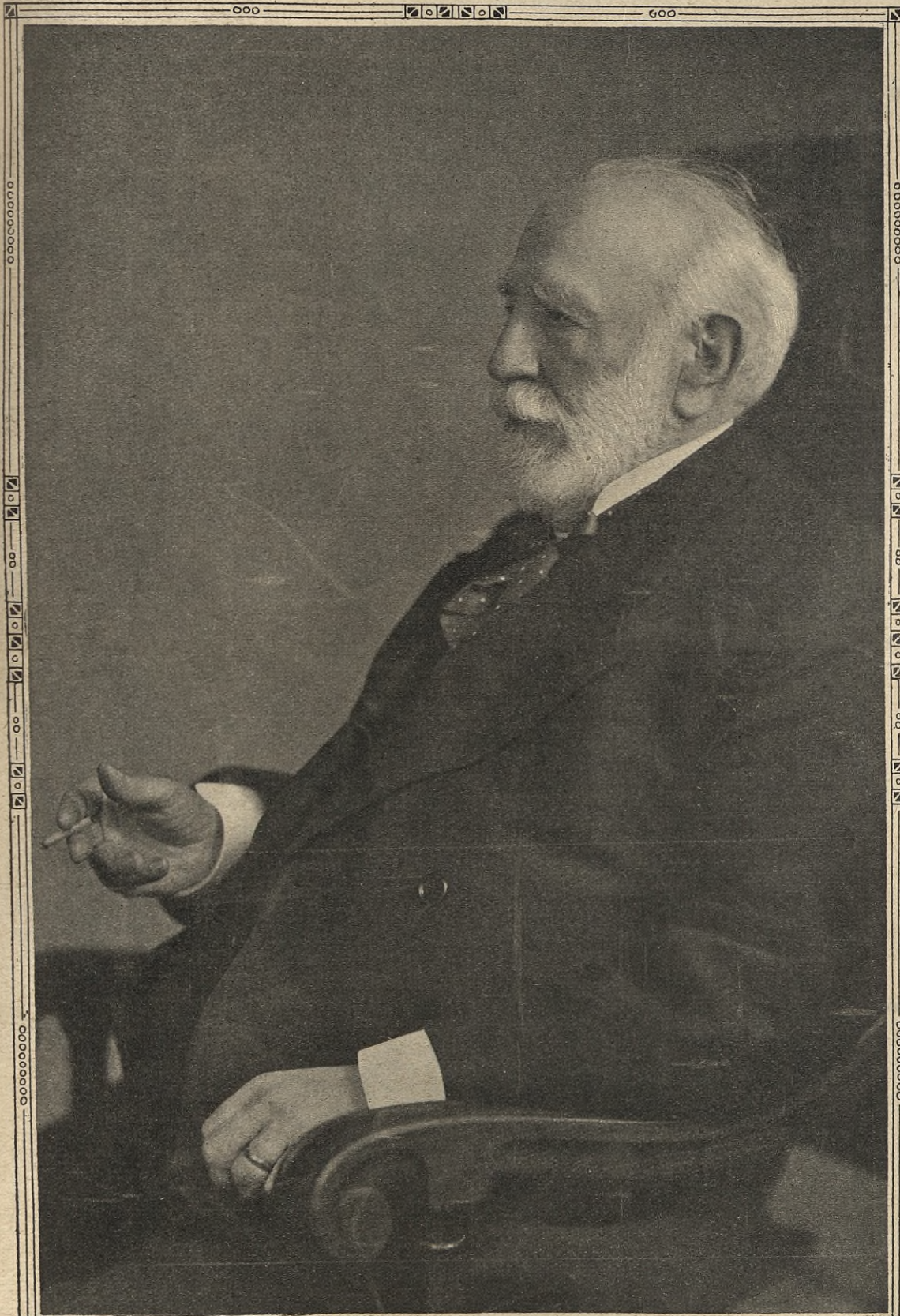
ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 9 MARS 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

PROFESSOR CARL CURMAN.

ATELJÉ JÄGER FOTO.

PÅ CARL CURMANS ÅTTIO-ÅRS DAG.

VID MIDSOMMARTID ÅR 1853 vandrade en ung student från Munkedals järnbruk i Bohuslän, där han var informator, ut på sommarferieresa. Kosan styrdes till det lilla fiskläget Lysekil vid Gullmarsfjordens utlopp. Den unge studenten var Carl Peter Curman, född i Sjögestads församling af Linköpings län den 8 mars 1833. Det lilla embryo till badort som Lysekil då var vann så hans bevägenhet, att han återvände dit tre somrar å rad, dock föga anande hur nära förknippadt hans eget namn en gång skulle blifva med badorten Lysekils stortade utvecklingshistoria.

Den då tjuguarige studenten är nu en gammal man, som den 8 mars i år firar sin åttioårsdag. Mellan nu och då ligger ett ovanligt insatsrikt arbete och utvecklingen af en sällspordt dugande man och af en personlighet, vid hvars ädelborehet aldrig lådt en fläck. "Moget vett, gammal dygd, sann förtjänst och verkelig ära," så löd det eftermäle som en gång en af ättens hufvudmän lämnade i arf åt sina efterkommande. Obeleckadt och oanfränt ger en gång Carl Curman det arvet åt nya släkten.

Carl Curman har alltid varit en framsynt man, och det har i så godt som allt han företagit sig blifvit hans ej allid så förståelsefullt uppskattade och aldrig lätt utförda värf att tum för tum rödja sig fram och af obanade stigar göra jämn och bred allfarväg.

Curmans förnämsta verksamhet faller inom balneologiens område. Redan som medicine kandidat anmodades han år 1859 att under somrarna tjänstgöra i Lysekil, där man förut ej haft tillgång till annan doktor än distriktsläkarna från Uddevalla eller Orust. År 1863 bildade han det bolag som ännu innehar badorten, och alltsedan har Curman målmedvetet, kunskapsrikt och oegennyttigt, med tillsättande af en storartad personlig arbetskraft och omtanke, fört Lysekils badort fram till den första-rangsställning den nu innehar både med afseende på badformernas mångfald och rationella tillämpning och de hygieniska och estetiska anordningarna.

År 1873 byggde doktor Curman i Lysekil ett eget hem, som dock midsommardagen 1878 helt lades i aska, med allt hvad det innehöll af konst saker och andra för ägaren kära minnen. På den gamla tomten — kala hälleberget med Gullmarsns vågor vid dess fot — reste sig emellertid år 1880 en ny stuga,

med sitt bedårande läge, sin vackra stabursarkitektur och sin yppiga grönska välbekant för alla Lysekils badgäster och invånare. Annu alltjämt tillbringar professor Curman en del af sommaren därnere, och de äldre bland badgästerna anse nog dagen förfelad, om de ej fått utbyta åtminstone en hälsning med sin gamle läkare, som för så många på samma gång blef en deltagande, förstående och orubbligt trofast vän.

Redan år 1879 blef Carl Curman af Köpenhamns universitet vid dess jubelfest kallad till hedersdoktor. Åren 1880—98 var han docent i balneologi och klimatologi vid Karolinska institutet. Han är inom den förra vetenskapen, säger en hans biograf, kanske den mest förfarne i Europa, och inom den medicinska klimatologien är han en både inom och utom Sverige erkänd auktoritet. Dessutom är han underkunnig om allt hvad den klassiska litteraturen har att förmåla om badväsendets historia och vet lika väl hur man lögade sig i de gamla Ninive och Babylon, Atén och Pompeji som i Sturebadet i Stockholm i det nådens år 1913.

Med detta senare namn beröres ett annat af Curmans standard works, nämligen moderna offentliga badanstalter i hufvudstaden. Att det äfven här gällde fördomar att öfvervinna och att det var förenadt med stora svårigheter att skaffa kapitalister som tordes riskera sina pengar i ett så äfventyrligt företag låter för oss, sena tiders barn, som en saga. Så var det dock, och när Malmförgsbadet förbundet med det af den genialiske Gustaf Zander skapade medico-mekaniska institutet år 1868 öppnades, så låg bakom åratals möda och uppoffrande arbete af den man som haft den första tanken och steg för steg bragt den till fullbordan.

Att lära stockholmarna bada visade sig däremot icke svårt — inrättningen blef genast populär — men för att disciplinera kundkretsen till att ordentligt köpa biljetter — "det får baderskan göra", menade somliga — och behandla baderskorna höfligt behöfdes alltemellanåt professors personliga ingripande. Och sägnen förmåler, att han en gång själf i baderskans ställe förde badsturet på en ohandterlig badkunds rygg.

Malmförgsbadet visade sig snart för litet. När så det nya Ostermalm växte upp byggdes Sturebadet. Äfven här stod det kamp, ty vissa intressen motsatte sig uppförandet af en så tarflig inrättning vid en så fin gata. En sakkunnig förklarade, att det hela var "ett väl laddadt borrhål" som när som helst kunde explodera, och det gick ej af med mindre än process och en af regeringen tillsatt sakkunnig kommitté.

Starkt konstnärligt begåfvad, var Curman, samtidigt med att han 1856—60 skötte sina medicinska studier vid Karolinska institutet, på eftermiddagarna elev vid Konstakademien, där han särskildt ägnade sig åt skulptur.

När professor Johan Boklund, som hade sin bostad inom akademien, uti sin i münchenerstil inrättade präktiga ateljé där,

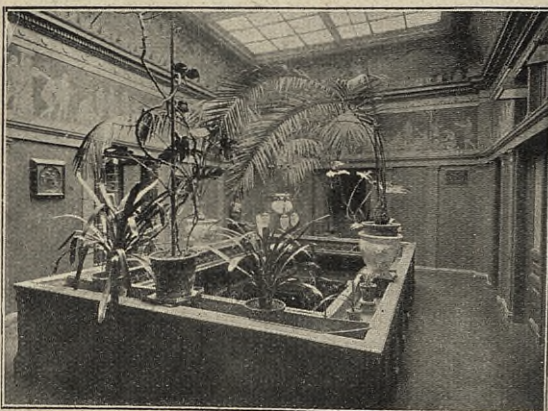

Atrium i Curmanska villan i Stockholm.

tillsammans med sina kamrater, öppnade en kvinnlig målarskola, blef Curman där lärare i plastisk anatomi. Bland denna skolas elever märktes Hanna Tengelin, sedermera gift med målaren M. E. Winge, Anna von Sydow, sedan fru Wallenberg, och Agnes Börjesson. Med stöd af de i denna skola vunna resultaten ansökte vederbörande om konsthögskolans öppnande för kvinnliga elever, hvilket ock skedde år 1864. Curman utnämndes år 1869 till professor vid Konstakademien, och denna befattning, som han, ej minst genom sina gedigna kunskaper äfven inom konsten och konsthistorien, var i särskild grad ägnad för behöll han ända till 1902. I sitt ämne skref Curman ett stort arbete, hvartill såväl manuskriptet som det af honom själf ritade illustrationsmaterialet vid Centraltryckeriets brand 1875 tyvärr gingo upp i rök. Det var frukterna af sju års träget arbete som då gingo förlorade. Under den långa lärartiden såg han konstidealen växla, olika skolor aflösa hvarandra och släkte efter släkte af ungdom låga förbi; han var med om kampfyllda dagar, kritiska tider; men

en af de mycket få som ännu stå kvar och vittna om hur denna villastad skulle ha sett ut, om ej storstadsspekulationen förkvävt den. — Det inre af det curmanska hemmet med sitt Atrium, som går genom huses båda våningar, är ett af de vackraste man kan se. Allt är prägladt af ägarens säkra och kunniga smak, och där finnas en mängd konstskatter, hemförda från professor Curmans och hans makas många resor.

De under åtti- och nittitalen inom de vetenskapliga, konstnärliga och litterära kretsarna i Stockholm så uppskattade "curmanska mottagningarna" skulle förljåna ett kapitel för sig. Professorskan Calla Curman, själf begåfvad med en vacker sångröst och musikaliskt bildad och infresserad, gjorde där les honneurs på ett charmant och oemotståndligt vinnande sätt. Musikprogrammen voro förstklassiga. Och bland gästerna — som i hundratals kunde röra sig där utan att besväras af värme eller trängsel — märktes hvad hufvudstaden hade ypperst att bjuda inom ofvannämnda kretsar. Där sågos bl. a. Gunnar Wennerberg, Viktor Rydberg, Albert Gellerstedt, konstnärerna Cederström, Winge, Malmström och Börjesson, baron Nordenfalk, riksantikvarien Hildebrand, professorerna Dietrichson, Sandahl, Odmansson, Key, Retzius, Leffler, Wallis, Wising, Montelius, Sonja Kovalevsky samt Anne Charlotte Edgren, Alfhild Agrell, Hanna Winge, Mathilda Dietrichson, Marie Mejländer, Ellen Gullbrandson, Olga Björkegren, Sven Scholander — för att nu nämna några namn ur mängden. Bland tillfälliga gäster minns jag Björnson, Edelfelt och Tavaststjerna. I bref till en bortavarende dotter skref en gång fru Curman om en af dessa mottagningar bl. a.: "— I vårt gråa lif är det skönt att någon gång ha en olympisk afton, och det hade vi i sanning i går. Den förverkligade min ungdomsdröm om innehåll och lyftning,

Galleriet ofvanför Atrium. Almberg & Preinitz foto.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	» 3.50	Halft år.....	» 4.25
Kvartal.....	» 1.75	Kvartal.....	» 2.25
Lösnr.....	» 0.12	Lösnr.....	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
30 öre å textside.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

Professor Curmans arbetsrum.

Curmanska villan i Lysekil.

poesi och gnista i sällskapslivet. — När flertalet gått och bara en liten utvald krets var kvar, släcktes lamporna i Atrium, så att det bara blef ett dämpadt månsken där. Då stämde Börjeson upp sina italienska visor, minnen från hans studietid i la bella Italia. Gunhild Wennerberg-Posse sjöng Ave Maria. Det ljud så fulltonigt, så smältande och bevakande i månskensnatten. Strax efteråt stämde Scholander upp Fjäriln vingad syns på Haga. Det susade som vårvindar omkring oss. Hvert man såg — glada ansikten, vackra grupper, som togo sig så bra ut i månskenet". För dem som hade glädjen att vara med blefvo dessa aftnar, så olika allt annat sällskapslif, ett oförgätligt minne.

I sitt hem njuter nu Carl Curman sitt otium, omhuldad af de sina, bland hvilka finnes en stor skara barnbarn. Helst drar han sig tillbaka i sitt arbetsrum och sällskapar med sina kära folianter. Liksom renässansens lärde förverkligar han omdömet att intel mänskligt är honom främmande, men ej på vår tids ytskummande sätt utan genom en gedigen klassisk bildning, förvärfvad under dagars och nätter många och frägna arbetstimmar. Om lyckan är god kan man dock få komma in på detta fridlysta område och få lyssna, medan han på sitt stilla, anspråkslösa sätt berättar om ett och annat ur lifvets skiftande saga: om sin ungdomsvandring i Norges fjälldalar, om vistelsen hos den kunglig gästfria familjen Aal vid Näs järnverk i närheten af Arendal, om lifvet vid de värmländska herrgårdarna och bruken när han var läkare vid Lesjöfors, om färden däremellan och Stockholm i brukspatron Ekmans kalesch, om afeljefesterna hos Boklund, Winge och Malmström — om så mycket af

Redaktören för afdelningen "Våra hem" ber vördsamt få framföra en anhållan, att personer, som gärna se intresset för vacker heminredning spridas och stadgas genom att behandlas i tryck (det är ju syftet med dessa ariiklar), godhetsfullt ville tillåta publicering af fotografier från deras hem, särskildt om de äro ritade af n u t i d a konstnärer. Det är nämligen ofta så, att en vac-

Till Sancta Teresa.

AF JANE GERANDT-CLAINE.

TERESA, NÄR MÖRKRETS

timmar

stå fäkt vid min hufvudgård
så tysta som släckta stjärnor
i himlarnas töckenfärd
från vidder, som ingen skådat,
mot målet, som ingen vet,
då skälfter min själ af lifvets
och gåtornas hemlighet.

Min själ är en frusen skugga
i armod och ringhet klädd,
ej mer än den allra siste
i figgarskarorna hädd.
Teresa, Sancta Teresa,
min frusna själ har en dröm:
Furslinna, du går i mässa,
och jag står i folkets ström...

Jag står där tyst och allena
i armodets kåpa klädd
och icke mer än den siste
i figgarskarorna hädd,
men du går fram och jag kysser
din kjortel utan ett ljud:
I helvetets eget rike,
ack, skulle du älskat Gud!

allt det som aldrig uppstår igen. Så kan han förtälja om arbetskampens möda, men ock om dess glädje och resultat. Och den som lyssnar förstår och känner, att den mannen — som desutom varit hårdt fjättrad af sjukdomens bojor: i flere år gick han på kryckor och träben — har haft atlaskuldror att bära fram sitt livsverk på. Och lyssnaren förstår också, att det ej varit endast idéernas inneboende kraft som gjort denna gärning så rik och stor, utan äfven att mannen som fört den fram aldrig haft ett egennyttigt mål, aldrig för egen del fikat efter guld, inflytande och ära. Rakryggad har han gått fram och segrat genom rätten i sin sak, men på vägen har aldrig någon krossats i hänsynslös egoism. Störvulnheten i hans karaktär för i minnet dessa Karlfeldts ord i dikten Om en tillbörlig vrede:

Lägg tungt och fast din hand i bordet
och som ett lejon kungligt ryt,
och säg det rätta, vissa ordet
manhaftigt utan flärd och skryt.

"Jag önskar så innerligt att upplefva den 1 juni i år, ty då skall jag resa på järnväg mellan Munkedal och Lysekil." Ja, sällsamma tankar och känslor månne gripa åttiåringen då han på detta sätt färdas igenom de trakter där han som ung student på apostlahästarna gaf sig ut på sommarpermission. En lång och trågen arbetsdag har han haft, men godt är verket. Och mannen som utfört det har gifvit föredömet af redbarhet i hug och trohet i dåd, men aldrig lämnat minnet af en låg tanke, ett svekfullt ord eller en ovärdig handling.

Heder och välsignelse öfver en sådan man som Carl Curman.

GURLI LINDER.

ker interiör på grund af distans- och belysningsförhållanden icke låter sig med fördel fotografera, och därför är materialet i de hem, dit han genom personlig bekantskap har tillträde, starkt begränsadt. Meddelanden i sådant syfte mottagas med tacksamhet under adress: Författaren Sigge Almén, Selander & Söners Möbelarkitektbyrå, Norrmalmstorg 18, Stockholm.

KAPPOR

för Kr. 2,50 per styck är väl enastående billigt?
Sänd Eder fläckiga, nedsmutsade, kappa för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopia-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Liduns textpapper tillverkas af Klippan.

Två villkor för politisk kvinnorösträtt.

För Idun af Dr HILDING BARKMAN.

DET ÄR SÄKERLIGEN EN ofrånkomlig följd af det nu i riksdagen föreliggande parti-läget, att det vore ur resultatets synpunkt meningslöst att för någon af de närmaste riksdagarna fram-lägga en proposition om kvinnorösträtt i samma form, som förslaget hade vid för-lidet års riksdag. Ett faktum är ju också, att beträffande Första kammarens samman-sättning, hvilken i detta fall som bekant spelar en afgörande roll, status quo i det stora hela fastslogs genom de i våras förrättade landstingsvalen och i hvarje fall att vid de i sistlidne september förrättade Förstakam-marvalen ingen förskjutning ägde rum till förmån för de båda riksdagspartiers sam-lade röststyrka, som ha kvinnorösträtten på sitt program. Att komma med ett förslag, som måste anses på förhand dödsdömdt, vore för öfrigt icke blott meningslöst, utan skulle med lätthet af kvinnoröst-rättens motståndare kunna tagas till intäkt för försök att rent af misstänkliggöra vän-sterpartiernas goda vilja i fråga om den po-litiska kvinnorösträtten. Skall öfverhufvud den ståndpunkten häfdas, att frågan om denna rösträtt bör med det snaraste åter-upptagas, måste följaktligen förslaget af i år i detta ämne undergå en sådan omarbet-ning, som kan tillåta ställandet af ett betyd-ligt gynnsammare horoskop för detsamma än det nuvarande.

Det är sannerligen icke för tidigt, att man ser dessa realiteter i ögonen och att diskus-sionen härom nu tager sin början — detta så mycket mer som i dagspressen hela denna fråga på senare tid varit på ett anmärk-ningsvärdt sätt undanskjuten i trots af den aktualitet, som den måste anses ha erhållit genom såväl landstingsvalen i mars och maj som Förstakammarvalen i september. Man kan nu visserligen lätt förstå, hurusom det särskildt för kvinnorösträttens mera ifriga eller radikala förkämpar och anhängare må-ste kännas bittert eller motbjudande att ef-ter så många års strider börja slutattacken med afprutningar. Men å andra sidan kan det ju icke utan fog göras gällande, att nå-got är bättre än intet: Paris kan väl vara värdt en mässa, och det är nu en gång så i vår syndiga värld, att en af politikens ar-betsmetoder heter kompromiss.

Det är uppenbart, att den riktning, i hvilken den ifrågavarande omarbetningen af årets kvinnorösträttsförslag är att företaga, måste afse afväpning af angriparne, undgående af de mot förslaget framkomna viktigare in-vändningarna. Nedan skall göras ett försök att hänvisa på tvenne vägar, som här lämp-ligen torde kunna beträdas, alldenstund där plats saknas just för de vanligaste eller mera vägande invändningarna mot den po-litiska kvinnorösträtten. Här skola, med an-dra ord, till diskussion framställas två villkor för denna rösträtt, närmare bestämdt två villkor för den med det nuvarande parti-läget i riksdagen befintliga praktiska möjlig-heten af dess snara genomförande i vårt land.

Om det första af dessa villkor kan man fatta sig kort, därför att det så att säga ligger i öppen dag: utsiktarna för kvinnoröst-rätten skulle uppenbarligen blifva betydligt större om man åtminstone tills vidare ville

undanskjuta krafvet på kvinnors valbar-het till riksdagen. De nuvarande valkret-sarna äro för ett proportionalistiskt valsätt synnerligen små, i allmänhet 3-, 4- och 5-mansvalkretsar, och inom hvarje valkrets konkurrera som bekant i regel alla tre huf-vudpartierna. Dessa förhållanden skulle, om kvinnorna erhöle valbarhet till riksdagen, otvifvelaktigt ha den följden, att ett uppseendeväckande stort antal kvinnliga folkrepresentanter skulle omedelbart efter en dylik kvinnorösträttsreform uppsändas till riksdagen. Partiernas naturliga önskan att draga till sig de nya kvinnliga väljarnes röster skulle nämligen gifvelvis taga sig ut-tryck i en sträfvan att placera kvinnliga namn på möjligast säkra platser på kandi-datlistorna — motsvarande sträfvan i fråga om de senaste stadsfullmäktigvalen har ju i flera städer gjort sig tydligt märkbar och skulle vid riksdagsval få en oerhördt mycket större betydelse i följd af röstningen per capita. Kvinnors valbarhet till riksdagen med nuvarande valkretsindelning skulle där-för i antydande afseende åtminstone inom riksdagen otvifvelaktigt medföra en sådan syn-nerligen häftig omkastning af de bestående förhållandena, som plägar återopas så-som ett hufvudargument ur lämplighetssyn-punkt mot den politiska kvinnorösträtten. Släpper man krafvet på valbarhet, förlorar detta argument i styrka. Valet mellan att nu så snart efter rösträttsreformen göra valkret-sarna större och att t. v. skjuta fordran på kvinnors valbarhet åt sin v. skjuta torde ej vara svårt att träffa — allra minst för den rege-ring, som inom sig har en medlem (finans-ministern), hvilken för ej så länge sedan upp-trädd i riksdagen just mot ifrågavarande val-barhet.

Jämte valbarhetens slopande skall här ytterligare ett villkor för den sannolika möjlig-heten af kvinnorösträttens snara genom-förande framställas. I riksdagsdebatten den 18 maj påpekades, hurusom boskillnadsinsti-tutet genom regeringsförslagets speciella bestämmelser om gift kvinnas rösträtt skulle få en alldeles ny, bestämd förmåga att ha inverkan på den politiska rösträtten. Så skulle genom upphäfvande af egendomsge-menskap förmedels boskillnad enligt rege-ringsförslaget kunna förhindras, att mannen kunde t. ex. genom underlåten skattebetal-ning beröfva hustrun hennes rösträtt. Nu är det att märka, att makars egendomsge-menskap kan enligt svensk lag upphävas icke blott genom boskillnad utan äfven genom före äktenskapets ingående träffadt aftal i äktenskapsförordet eller det populärt så kallade pactum. Äfven äktenskapsförordet skulle sålunda enligt regeringsförslaget er-hålla en bestämd funktion i rösträttsafse-ende, och såsom kvinnorösträttens andra ak-tuella villkor kan man tänka sig en ut-veckling af denna funktion ur en viss synpunkt, hvarigenom det helt visst skulle blifva möjligt att bryta udden af en hel rad invändningar mot politisk kvinnoröst-rätt. Hur vore det, om hustru tiller-kändes rätt att efter sitt fria sköniäktenskapsförordets form en gång för alla afsäga sig sin politiska rösträtt för den tiden hennes äktenskap varar? Här nedan skola ej mindre än fem punkter angifvas, i hvilka ett dylikt förslag, om det genom-fördes, skulle visa en helt visst förvånande förmåga att nedbryta vanliga invändningar mot förslaget om kvinnorösträtt.

1) Det anmärkes stundom, att många kvin-

nor icke vilja hafva politisk rösträtt och att denna därför ej bör påvingas dem. Nåväl, genom det nyss antydde förslaget skulle hon få ett medel i sin hand att afvisa gåfvan, om den vore henne ovälkommen, och att denna möjlighet endast skulle tillkomma den gifta kvinnan står i fullkomlig öfverensstämmelse därmed, att det är hemmets obrutenhet och helgd, som detta slags agitation mot po-litisk kvinnorösträtt plägar taga till utgångs-punkt.

2) Regeringsförslagets bebadade bestäm-melse om äkta makars rätt att genom full-makt rösta för hvarandra gaf ett visst erkän-nande åt en dylik uppfattning af hemlifvets kraf, men den byggde samtidigt tydligen på den förutsättningen, att äkta makar i största utsträckning skulle vara politiska menings-fränder. Under annan förutsättning vore ju det ifrågavarande fullmaktsinstitutet odug-ligt såsom värn för hemlifvet, alldenstund ingen bör förutsättas gifva sin röstningsfull-makt åt en politisk meningsmotståndare, vore det än en äkta make. Genom full-maktsröstningen äkta makar emellan skulle onekligen ett visst område öppnas för obe-höriga valpåtryckningar i gröfre eller finare form, och såsom skydd för hustrun mot dy-lika vore det helt säkert af värde, om lagen anvisade en utväg för henne att genom af-sägelse af rösträtt före äktenskapets ingå-ende afskåra hvarje skymt af möjlighet till dylika ingrepp i hennes själfbestämning. Härigenom skulle också den invändningen vederläggas, att regeringsförslaget om kvin-norösträtt i bestämmelsen om fullmaktsröst-ning för äkta makar tagit till utgångspunkt en alltför optimistisk syn på den allmänna politiska husfriden i riket.

3) Då regeringsförslaget lade det i man-nens fria skön att t. ex. genom underlåten skattebetalning när som helst beröfva hus-trun hennes rösträtt, kan det anses vara af värde för en hustru, som önskar ha egen-domsgemenskapen i äktenskapet bevarad, att genom egen åtgärd kunna fränhända sig en rätt i stället för att vara beroende af man-nens åtgöranden för möjligheten af dess ut-öfning: det kan ju alltid te sig såsom fördel-aktigare att frivilligt beröfva sig en rättighet än att godtyckligt när som helst kunna blifva den samma beröfvad.

4) Gentemot argumenteringen mot kvinno-rösträtt ur hemlifvets synpunkt kan ofvan-nämnda förslag verka vederläggande äfven ur den synpunkten, att i sådana fall, då mellan makarna principerna i detta afseende alltför starkt skulle bryta sig, kvinnans afstående af hennes rätt kan för mannen framstå såsom en högst värdefull gåfva och ett offer, som den blifvande hustrun bringar åt det person-liga samlifvets lycka och det gemensamma hemmets uppgifter i medvetande därom, att dessa uppgifter representeras främst genom henne.

5) Slutligen måste för en upplyst åskåd-ning den här föreslagna anordningen te sig såsom den allra finaste, naturligaste och mest tilltalande utväg, på hvilken en blif-vande kvinnlig väljareskaras — i debatten den 18 maj särskildt af lektor Nyström an-märkta — öfvertalighet öfver den manliga skulle kunna tänkas utjämnd.

De här anförda fem skälen för gift kvin-nas rätt till rösträttsafhämdelse i äktenskaps-förordets form torde vara talande nog, och det har redan ofvan påvisats, att en lagbe-stämmelse i denna riktning skulle ligga full-komligt i linje med årets regeringsproposi-tion om kvinnans rösträtt, i det att den en-

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

K. ANDERSON

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

GRATIS

erhåller enhver vid rekvi-sition min rikt illustrerade praktisk katalog med ringmärkt, med tusentals juvel-, guld- och silfverpjäser illu-strerade i värden till miljoners kronor.

KUNGL. HOFJUVELERARE.
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19—21.

dast innebär en suppling af den funktion i rösträttsafseende, som äktenskapsförordet enl. regeringsförslaget i alla fall skulle ha fått.

Att på förhand närmare bedöma den praktiska verkan af det förslag, som här ofvan framställs såsom kvinnorösträttsens andra aktuella villkor, vore gifvelvis mycket svårt eller omöjligt. Men det förtjänar att på det skarpaste betonas, att nämnda verkan ingalunda kan anses uteslutande eller ens hufvudsakligen bero af den frekvens, med hvilken hustruns rätt till rösträttsafsägelse skulle komma att begagnas. Redan den lagliga möjligheten därtill skulle ha en moralisk betydelse, som ej bör underskattas, samt kunna rimligtvis tillfredsställa alla de kvinnorösträttsens motståndare, som med sitt motstånd endast afse att hindra, att det politiska dogmlifvet lägger sig förkvävande öfver äktenskapet och dess uppgifter på samma sätt som, för att begagna den Tegnerska bilden om dogmatiken och religionen, en dödskafe stjälpes öfver en lilja.

Maria Rieck-Müller 50 år.

N AF VÅRA MYCKET LÅSTA författarinnor, Maria Rieck-Müller, fyller den 8 mars femtio år. Fru Rieck-Müller trädde ganska fix och färdig in i litteraturen.

Så har visst i allmänhet våra Norrlandskildrare gjort — hon är som bekant en af de bästa nu levande af dem — måhända beroende på, att de bära så levande inom sig det de sett och hört, stundom endast hört, i det stora, underliga stämningslandet däruppe, de ha anammat det så helt, burit det trofast och orubbadt, och så en dag bryter det fram och tar form i en berättelse, i en skiss "sådan som det var".

Fru Rieck-Müller tillhör en gammal norrlandssläkt, men hon har också finnblod i ådrorna, hennes morfar kom öfver till landet det stora ofredsåret 1808—1809. Hon växte upp i Sundsvall, där hennes far, grosshandlar August Sundberg grundlagt ett stort affärshus. Då hon vid tjugårsåldern gifte sig med ingenjör J. Rieck-Müller, började hon det hon själf kallar sitt "rallarelif": allteftersom järnvägen drogs fram genom de norrländska väldiga bygderna flyttade det unga paret med, eller rättare förut, bodde i rum, där det hände att väggarna glittrade af frost, emedan femtigraderskylen ute gjorde, att de ej kunde eldas upp, och förde ett lefnadssätt, som stundom närmade sig nybyggarens.

Under denna tid, så säger fru Rieck-Müller själf om sitt författarskap, hyste hon icke den ringaste tanke på att skriva böcker, men sedan, när familjen blifvit bofast i ett vackert eget hem, när barnen, de fem små flickorna, börjat växa upp, då bröt lusten fram. "Ty det hade trädt fram så levande för mig, allt det jag sett på dessa många skilda trakter under de gångna åren: ställen, människor, underliga typer och betecknande drag ur folkets lif, det radade upp sig och rörde sig omkring mig, och jag måste skildra det alldeles såsom jag sett det."

Så kom "Fjällbyfolk" till. Gustaf af Geijerstam hade sett några mindre saker af författarinnan och rådt henne träda fram, och hon blef också strax välvilligt mottagen af publik och kritik. "Mellan haf och fjäll" är en roman, som följde två år efter, men utom den och ett par diktböcker är det berättelser och skisser Maria Rieck-Müller med aldrig tröttnande hand strött omkring sig än

Maria Rieck-Müller.

utgifna i samlingar, än synliga i tidningar och tidskrifter. Iduns läsare ha icke sällan mött namnet i tidningens spalter, och i Idun inflöt också som följetong, innan den gafs ut i bokform, det måhända bästa, i alla händelser allra friskaste och mest karaktäristiska alstret af hennes penna, "Flyttfåglar", där hon direkt skildrar järnvägsbyggarens och hans unga hustrus öden och händelser under vandraråren uppe i nordbygden.

Sedan fru Rieck-Müller 1905 blifvit bosatt i Stockholm, har hon flitigt medarbetat i tidskrifter och dagliga tidningar, af dessa senare främst i Aftonbladet, än under eget namn, än under signaturen Pan och Sara.

Men hon har därför icke öfvergifvit novellskrifveriet. I hennes hufvud arbetar den stora romanen, som vill fram. Hon önskar sig, att hon bodde i landlifvets frid för att få skriva den, och den skulle handla om gamla tider i Norrland, om fäderneheten, hur den växte och blef en stor handelsstad och om typer och släkthistorier däruppfifrån. Hon kan berätta mycket om hvad som skall stå i den, man hör när hon talar om den, att hon är så ung som någonsin i de första författaråren, och med den friskhet och kraft Maria Rieck-Müller formar och arbetar kommer den nog en vacker dag att se ljuset.

HILDA SACHS.

Författarinnan vid skrifbordet.

När vi stormade vulkanen.

Af HUGO ÖBERG.

ET AR NU GODA FEMTON AR sedan den snön föll. Snön, som ilsket piskade mig i ansiktet på toppen af Vesuvius.

Annars hade jag inte sett mycket snö den vintern. Sköna Synderskan vid Mälaren låg ännu i medio af januari, då vi reste söderut, min baron och jag, insvept i ett evigt strafftöcken som från en slamvulkan. Gatorna voro som såpade med dy, och ur de dystra husraderna sipprade det som ur mörka klippstup. Och på färden nedåt låg allt Europa som en enda leråker under släpande gråa skyar, ända tills vi i Wien öfverraskades med ett snölandskap i klaraste solsken och strålande köld. Men det varade bara några dagar, och från Alperna sänkte vi oss mot Adriatiska hafvet som i en lång balja med ett af de ljumma och ljufligaste vårsensationer hopbryggt bad. Och när vi den första februari trädde ut på stationstrappan i Rom, lågo gatorna sommartorra med 20 gr. C. i skuggan.

Tio dagar senare väntade vi oss ändå starkare värme, när vi en stilla, blåmörk afton med stigande måne nalkades Neapel och från snälltågets skallrande plattform sågo vulkanens svarta massa vid horisonten som en jättespis med en glödröd draglucka öppen på sidan.

Men det var ett misstag, ty då jag följande morgon, med hela mitt inre ännu sprittande af den gångna kvällens starka paradistryck från golfhotellens terrass, rullade upp gardinen, såg jag en enformig vattenvidd under en dyster regnhimmel och längst bort vid horisonten inte den svarta spisen med röda dragluckan, utan en grå bergdriftva, svept i ångmoln.

Rätt och fuktigt kändes det också som i Sköna Synderskan en månad förut, och promenaderna fram på dagen i de pittoreska utsiktshuset uppe kring Castel S. Elmo väckte sensationer från Södra Bergens gränder, bara i oändligt mycket större skala. Trappgränder och gatuprång voro såpade med dy som hemma, getterna måste utveckla hela sin klättringskonst, och enstaka kossor, som skulle mjölkas direkt utanför kundernas dörrar, klevo med yttersta försiktighet mellan apelsinskal och annat onämnbart affall för att inte hasa omkull.

Våra ögon sökte allt som oftast ovillkorligen utåt den väldiga vidden nedanför höjderna, men borta vid horisonten svepte sig den varma spisen alljämt i moln som en trist Dovregubbe. Och huftrande i våra vinterrockar, som åter fått komma till heders, stego vi med getter och gatungar åter nedåt centralare delar med de banala turistförströelserna. En illa skött influensa från Vasagatan började åter pyra i mitt ryggbast, och på min barons stora kroksnabel dallrade en klar droppe, som, ständigt aftorkad, lika ständigt förnyade sig. Min baron var ändå frisk, när vi reste hemifrån, han besitter en oerhörd fysik, och hans former kunna endast jämföras med den farnesiske Herkules i Museo Nazionales kalla hallar.

Så går dag efter dag, vi börja kunna vårt Neapel, vårt ruskiga Neapel, ganska bra. Men spisen, den stora heta spisen, af hvilken den röda dragluckan är det enda vi kunna se på de skumma kvällarna, den veta vi ingenting om.

Därför blir jag en morgon slutligen alldeles förbannad och rycker upp både mig själf

Zenith's Växt-Margarin är det förnämsta!

och min baron, hvars droppe på näsan blir allt större i detta gråa väder.

— I dag sätter vi oss på tåget och far till Pompej!

Herkules fogar sig resigneradt, och efter en timmes järnvägsfärd i ett utkantslandskap sitta vi vid lunchen i matsalen på Hotel Suisse. Mat, vin, mandolinspel, underhandlingar, och om en stund sitter jag grensle öfver en liten fet häst med namnet Maccarona, som är så liten, att mina fötter nästan släpa i vägen.

Före mig ser jag tre ryttare, de båda förarna och min baron, hvars herkulesvikt egenligen borde krossa det lilla djur, han rider.

Landsvägsungar schasa efter våra hästar, hvilkas primitiva riddon alltemellanåt gå upp i limningen, som lagas med segelgarn och förhoppningsfulla ord.

Min baron trafvar i täten, tränad ryttare från barnsben, medan däremot jag, längesedan afsuttet gymnastikavallerist och med influensan från Vasagatan pyrande allt starkare i det af spänningen uppjagade feberblodet, skumpar allra sist, nedslagen af en optisk villa att målet aldrig tycks komma närmare.

Den svarta spisen är i dag som en oerhörd grå hatt, hvars oändliga, långsluttande brätten äro strödda med sand och aska, och hvars annars rakt ut bolmande plym är häftigt stukad och sveper utför kullen som en lavin af tjocka ångmoln. Och denna lavin rullar rätt i den väg vi måste ta denna tid på året, när Cooks bergbana är stängd!

Emellertid börjar ridten gå i allt påtagligare stigning. Vägmurar och byar bli efter, ur utkanternas hus myllra själfengagerade förare och pojkslynglar, som irritera de små hästarna genom att hänga dem i svansarna. Det är rent djurplågeri, och jag ser min baron med af harm uppsparrade ögon och droppen på näsan större än någonsin rida spärr mot plågoandarna, slående med en vidja till höger och vänster. Förarnas föreställningar göra ingen effekt, och snart är jag själf i batalj på en sadel, som glider rundt Maccaronas runda våmm, och med ett spö, som är utslitet på några minuter.

Slulligen ha vi slagit oss igenom svärmen och stiga i skridt uppför.

Allt ödsligare breda sig markerna. Liknelser förslå inte längre, det är ingen spis, ingen hatt, det är ett berg, som aldrig tar slut. Vid en och annan tillt bakut öfver axeln ser jag Neapel som en vit rand i det gråa på andra sidan golfen.

Enformigheten, som hittills varit jämnstruken, ledsam, ofarlig, blir nu storslagen, vild, hemsk. Ridten går utefter branter i sicksack. Ångmolnet blir tätare, det dånar på afstånd.

Så stanna förarna. En rad hoar för hästarna. Afsittning. Framåt igen till fots. Vi gå rätt in i molnet, hvars dunster slicka i näsan och reta till hosta. Febersvetten sipprar i strömmar utefter min kropp. Uppåt, alltjämt uppåt, det tar aldrig slut.

En och annan paus midt inne i ångmolnet, genom hvars revfor vi kunna se hästarna vid sina hoar som små leksaker långt, långt nere på sluttningarna.

Dunsterna kväfva mig, jag är nära att ge tapp, ty jag är utpumpad, jag har influensa, jag är inte i god form för denna våldsamma strapats. Men förarna stiga med en otrolig lätthet, och min baron följer dem med seg beslutsamhet, fast han nu afstått från att torka bort droppen på näsan.

Då med ens breder sig framför oss ett

bälte af djup askmörja, i hvilket vi sjunka till knäna vid hvarje steg. Det svindlar för mina ögon af hopplöshet, och jag blir stående med hjärtat bultande som en ånghammare.

Förarna stanna också, mekaniskt, men min baron är plötsligt utpumpad. Denna syn gör mig i ett anfall af täflingslust så öfverdådig till mods, att jag omedelbart sätter mig i gång igen. Så var då denne farnesiske herkules inte mer än människa, han som jag, där han med den starkes och friskes öfvertag hela tiden distanserat mig, den spenslige och febersjuke!

I mitt öfverrefade tillstånd minnes jag små slagsmål på skolgården, när min baron, fysiskt öfverlägsen då som nu, hade mig på rygg under sitt stora knä utan att få mig spak. Och med nyvaknad kraft arbetar jag mig fram genom askmörjan, så att pulsarna bulta ända till sprängning. En halftimme, och bältet är passeradt.

Nu är terrängen hård lava, rensopad af stormen, som rullar ångmolnslavinen öfver oss. Marken vibrerar under fötterna, ett ständigt dån ljuder i öronen, hvassa partiklar blåsa i ansiktet. Halfblind och halfdof tumlar jag uppåt, alltjämt uppåt, medan berget och molnet tyckas vilja falla öfver mig som instörtade ovädershimlar.

Alltjämt uppåt. Snart kryper jag, mina handskar hänga i remsor på händerna. Men fram skall jag, om det så blir döden. Hvad de andra tänka sig, vet jag inte, ty vi talas inte längre vid. Hväsandet af stormen, dånnet ur marken utplånar alla små mänskliga läten i samma ögonblick de bli till.

En stund har jag märkt, att förarna halat mig med rep, i hvilka jag krampaktigt håller mig fast. Så går inte det heller längre, nu är jag kväfd af svafvelångor, snöyra, sandstoff, och mitt hjärta håller på att sprängas. Jag har en föreställning om att min baron nu är den segrande igen, jag skär tänder som i galenskap, jag släpper repen och kryper på alla fyra.

Nu häser det omkring mig som om tusen snälltågslokomotiv släppt ut ångan på en gång, jag kraflar blind framåt, men pressas slulligen i vädret af min årelysnad, springer, stupar, reser mig igen och tumlar slutligen framstupa någonstädes innanför en låg mur. Där ligger jag då som död. Jag ser skuggor tumla inom skansens mur efter mig, de falla också omkull, och jag tror, att jag befinner mig i helvetet. Öfver mig brusar i en jätte-hvirvel ångan ur de tusen lokomotiven. Sandkorn rassla som hagel mot muren vid mitt hufvud. Så ligger jag bedöfvad en stund och ser de andra så småningom resa sig på huk bakom skyddsmuren.

— Kratern! Kratern! mumlar jag. — Vi måste till kratern!

— Omöjligt! svarar en af förarna. — Omöjligt i detta väder! Men vi befinna oss alldeles intill den, här bakom muren!

Och så är det också. I denna yra af snö och sand och aska kan ingen varelse nalkas den förfärliga spisen, på hvilken stormen vill drifva röken ned i halsen, så att den är nära att explodera. Vi ha bara att smygga oss undan, när vi efter en halftimme kvicknat vid så pass, att reträtten kan företagas.

Nu går vår väg utför en annan sida, vi rastar åter i bergbanans ändstation för att göra upp med karlarna och bilda så kedja hand i hand utför lavastupen, som gå i 45 graders vinkel. Har det tagit timmar att komma upp, så rutscha vi nu ned på en kvart. En förare släpper kedjan och tumlar utför, men räddar sig på en brant. Så

slöter en tysk till, i jägarhatt med fjäder, ingen vet hvarifrån han kommer, man bara rutschar utför, utför.

Slulligen stå vi i närheten af cratere nuovo, den röda dragluckan, som syntes från tåget första kvällen. Vi taga skutt från block till block, emellan blocken lyser det rött och ångar brashett. Så komma vi fram till eldöppningen, ur hvilken en glödande massa kväller upp och rinner öfver som gröten i en kastrull på spisen. Men längre bort stelnar denna farliga gröt skikt för skikt, och rundtom ser lavafältet ut som Norrströms svarta hvirflar en dyster vinternatt.

En engelsman med damer har kommit fram från en landå i närheten, och stormen tar hans hatt, som likt en kula far bort öfver ödemarken.

Engelsmannen tar sig om hårtestarna, böjer knäna och pekar med ett "my hat!" åt förarna att apportera. Men förarna gapskratta, och hatten försvinner någonstädes långt borta. Vi försvinna också, lämnande engelsmannen åt hans öde utan hatt.

Om en stund finna vi våra hästar, och återfärden börjar, utan slut, fast det bär utför. Massakrerad sitter jag i den usla sadeln, spjännande för att inte i den skarpa lutningen hasa ned på hästhalsen, medan den lilla Maccarona steg för steg tar sig fram på branterna.

Det börjar skymma på, och de andra, som rida säkrare än jag, få försprång. När jag ibland vänder mig i sadeln och kastar ett blodsprängdt öga uppåt det svarta vidundret, som alltjämt spyr sin tunga ånga utför, går det en rysning genom mina lemmar, och det är mig som om jag aldrig skulle komma lefvande från äfventyret.

Snart är det nästan mörkt omkring mig, starrgräs prassla kring Maccaronas hofvar, och dysra pinjer teckna sina konturer mot askdrifvornas oändliga resning. Min baron har försvunnit framför mig. Jag blir kuslig till mods och manar på Maccarona. Snart ser jag ljusen lysa i utkanterna af den bebodda terrängen, och med en sista blick uppåt det mullrande askberget, om hvilket mörkret nu svept en ännu dystrare slöja än förut ångmolnen, räddar jag mig in på riktiga vägar. Skrämd af några små banditfrön på alla fyra sätter Maccarona i väg i karriär och stannar inte förrän på planen framför Hotel Suisse. Men då stannar hon också så tvärt, att jag med nätt nöd klarar hållningen, när jag i en båge hjular genom luften vid fötterna på min leende baron och den gemyllige gamle värden Item.

— Farligt väder att ge sig upp på berget! skakar gubben på hufvudet. — Det kunde ha gått illa!

Men stolta öfver vår bragd gå vi, min baron och jag, upp på vårt rum och göra toalett till middagen. Och se! Våra blonda mustascher äro nu kolsvarta liksom hår och ögonbryn, öronen befinnas igengrodda af aska och ur ansiktshuden sipprar blod från små sandkorn, som likt hagel yrt fast i hullet.

I morgon skola vi inte kunna röra oss, det veta vi, men i kväll vilja vi lefva. Och efter en glad middag kl. nio på kvällen bjuda vi in gamle Item och hans familj på några flaskor vin och göra musik vid flygeln.

Signor Items son spelar, hans måg, hofmästaren, sjunger napolitanska visor och själf drar jag "Du gamla, du fria" så det ekar i salen.

Men min baron torkar sin droppe från den krumma näsan...

A.-BOL. C. ALB. KLINTBERG

(Ohlén & Klintberg)
Klädeshandel, 16 Drottninggat., Sthlm.
Ett utsökt vackert värlager å Dämdräktyger nu inkommet.
Profver sändas gratis och franko.

Läckra rätter fordra läckert salt —

Cerebos Salt.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Till "Idun" ärade läsarinne!

Den ledsamma badbaljan.

ET TASSADE FORSIKTIGT uppför kökstrappan, men det hördes ändå, att det var grofva stöfvulsulor.

Dörren öppnades jämt så mycket att ett öga kunde kika in genom springorna, så stängdes den.

"Var så god och stig på," ropade jag.

Låsvredet rörde sig ånyo. Den här gången visade sig ett gammalt fåradt gubbansikte i springan. Det försvann hastigt, men dörren blef stående på glänt och handen höll fortfarande låsvredet nertryckt.

Jag gick dit bort, fick upp dörren och bjöd den gamle stiga in och säga sitt ärende.

Långsamt och försiktigt klef han öfver fröskeln med hatten i handen och stödjande sig mot en duktig knölpåk. Man fick ett intryck, att han gått en lång väg.

"Var så god och sitt ned," bjöd jag. "Har ni något ärende till mig i dag?"

"Ja, se doktorinnan känner väl inte mäk?" inledde han.

Nej, det gjorde jag inte.

"Men se jag känner allt doktorinnan, jag, och så tänkte jag, att hon som skrifer i tidninga, kunne gärna sätta ihop en bit om mäk."

"Ja, men då får ni själf säga hur det ska vara," sade jag, "ty jag vet ju eljes inte hvad jag skall skriva."

"Jo, det skall jag säka henne, det är visst det. Hon ska skriva om hur okristligt de handtere folk på lasarettena". Den gamle forkade ögonen med avvisidan af ena handen, flyttade käppen öfver till den och fortsatte med avvisidan af den andra. "Hon är inte rädd af säk, och hon kan gärna tala om'et, för de kan fälle ingen skada henne för det." Han gungade öfverkroppen fram och tillbaka medan han frågande såg på mig.

"Nä nä män," lugnade jag honom. "Har de gjort er oränt eller illa på lasarettet, så blir det många, som vill hjälpa er, ty inga människor i detta land vill veta af annat än att det ska gå rätt och riktigt till och att de sjuka ska ha det bra."

"Ha det bra, hä," och gubben såg ironisk ut. "Jo, nu ska hon få höra. Jo, jag kom te lasarettet och träffte doktorn och det va en beskedelig herre och han sa, att jag feck stanna där och han sulle nok kurere mäk."

"Nä, det var ju godt och väl," sade jag för att fylla i pausen, medan mannen hvilade sig efter sitt långa anförande.

"Och sen så fissa han lite med en mamsell, sum hade hvitt huckle på hufvet å de kalla sköterska, summa sa syster, och hon hade in mäk i ena liten, liten kammare och så sa hon te mäk, att jag sulle ta åv mäk klärna. Men ingen sänga va där och det sa jag na, att jag tok inte åv mäk klärna, förrn jag fick sänga å se."

Han littede på mig för att se hvad effekt hans ord gjorde, och så fortsatte han:

"Och ett stort och groft fruntimmer va det, å det halp int, utan jag feck klä mej spritt naken, och så kan doktorinnan tro, så sant som jag sitter här, vräkte hon int' mäk rakt ned i en badbalja." Han såg förväntansfullt på mig.

"Aja, men tyckte ni det var så svårt. Så gör di alltid på lasarettan, och det har de lof till. När jag låg där, hade di mig också i en badbalja, och det tyckte jag var så skönt, att jag bad dem göra det om igen så mycket som helst."

Han såg på mig med samma misstro i sina snälla ögon som pillen min, när jag prisade vällingen och han drog i tvifvelsmål, om entusiasmen var riktigt ärlig.

"Hm, och så tok hon te å gno å börste med såpa eller va de va för lort hon hade, så de skumma om'et. En kunne rent bli öm i hele kroppen å sån handtering."

"Men det gör godt för reumatismen," invände jag.

"Hm — det vet jag int'. Och sen hade di en te å gå ut å sätta säk på en bänk, mens di sulle göra i ordning sänga efter en aen som haft den."

"Det var väl sol och sommardag," sporde jag.

"Ja, men en kan la tro en frös. Och när en sen änll'n hade kommit i sänga, så frös en så tännera skallra och en skaka, så sänga skaka me."

"Nej, men det var då inte bra. Ni begärde väl att få en fill?"

"Begärde te få en fill. Jo, va en gjorde men int' för en feck nån inte. En feck ligga där hela natten å skake, å hon vårda säk inte om å ge en en tråd å lägga på säk," och den gamle såg triumferande på mig, som om han ville säga: ser du där — är int' sånt okristligt.

"Å nu kan lell doktorinnan lofve te skrife i tidninga om detta häringa, så det kan bli te nytte för nån ann stackels jäkel, sum di vräker gratis rätt ner i badbaljan och sen vill ha te sätta säk i blåsten å vänte och sen sa ligge i sänga å skake åf köld hele natta."

Jag sade honom, att badbaljan kunde jag då rakt inte klaga på i tidningarna, eftersom jag själf alltsen jag var 20 år hållit på att lära folket att bada, men jag skulle skriva och tala om hur trött man var vid 82 år, då man för första gången i sitt lif badat varmbad, hur innerligt väl man då behöfver komma i en varm och god bädd och bli omstoppad med ett par tjocka, mjuka filltar, hur godt det smakar med en kopp varmt kaffe eller varm mjölk, men framför allt hur det skulle kännas som en värmeström genom hela kroppen, ifall någon af systrarna hade tid att prata en stund med en och berätta för en hur sådana där varma bad med duktig borstning äro så nyttiga för värken och för mycket annat. Jag tänkte inom mig, att jag skulle tillägga, att säkert ett 82-årigt hjärta skulle bli öfverlyckligt af tacksamhet, om systers röst vore vänlig och mjuk, om handen ville stryka ett tag öfver den bekymrade pannan, om den ville ge de skakande axlarne en liten klapp.

Systemen är människa, och det är mänskligt och därför förlåtligt, om alla dessa gubbar och gummor hon har mellan sina händer, till slut bli för henne nummer af föga mer personlighetsintresse än taflan vid deras säng. Hon har utvecklats till yrkessystem, och vi äro ju så glada öfver det duktiga arbete hon gör, och vi äro ju så glada å att ha kommit i sakkunniga händer, när hon handskas med oss. Vi äro filosofer och ha lärt oss resignera. Vi klaga inte på henne i tidningarna, ty vi förstå, att hon fyller sitt kall efter bästa förstånd.

Men den gamle, som gjorde en hel dagsresa med apostlahästarna för att utgjuta sina bekymmer öfver den "okristliga behandling" man blir utsatt för på lasarettet, och kanske rädda en nästa därifrån, han ställer på syster naturbarnets fordran, att hjärtat ock skall vara med. Han hade blifvit skött efter alla konstens regler, därom var det icke svårt att öfvertyga sig. Resultatet blef ock 'godt, ty han kom dit mycket illa därän och pigg och kry for han därifrån,

men ändå blef lasarettet för honom något riktligt afskyvärdt.

Hvarför?

I yrkeslitteraturen står ingenting om att en man, som bott hela sitt lif på en slätt, där det är så långt till vatten, att i torktider hela familjen får tvätta sig i potatisvattnet, känner sig fullständigt revolutionerad, när ett "stort groft fruntimmer" först går in med honom i "en liten kammare" och befäller honom klä af sig och sen "vräker honom gratis rätt ned i en badbalja". Ingen kurs i sjukvård kan ge gåfvan att mildra eller borttaga våldsamheten i denna revolutionering. Därtill krävas de finaste studier af människorna, deras lif, deras behof, känslor, föreställningar, vanor, erfarenheter. Läroboken kan nog upptaga ett par schematiska kapitel om det intima sambandet mellan psyke och materien, men öfver yrkesståndpunkten kommer ingen utan genom att komplettera dem år efter år i träget studielif. Jag menar nu inte nya kurser med nya läroböcker och nya schemata. Jag menar det studielif, som det lefvande intresset framtvingar, för hvilket hela lifvet är läroboken och hjärtats innerliga önskningsar att nå fulländningen af sjukvårdens sköna konst uppgöra schemata.

Min oförnöjde gubbe var indignerad öfver yrkeshanden, ty med naturbarnets säkra aningsförmåga visste han, att det varit bättre för honom, om han kommit i konstnärshandens vård.

Och där träffar han precis samma prick som vetenskapens och religionens allra finast genomförda bevis och allra känsligast förnumna fordringar på samverkan mellan yrkesskickligheten och hjärtats slagruta.

Våra lasarett togo ett jättesteg framåt, när de började använda utbildade sköterskor, och ingen vill ha de gamla vakhusturna tillbaka. Men i svensk sjukvård ha i alla tider verkat sköterskor af Guds nåde: bleka små herrgårdsfröknar, som tänkt på fästmannen i kriget, prästfruar, som vandrat i glansen från Frälsarens kärleksfulla ögon, gamla mamseller, som haft ett öfverflöd af den kärlek och tro, som ingen bytt sig om att ta, gamla trotjänarinnor med valkiga men starka och ömma händer. Allt det arbete dessa gjort i det tysta har under sekternas lopp vuxit sig in i folkets minne och det står kvar, när minnet af de fåvitska jungfrur, som somnade från sina lampor, bleknat bort. Det är med dessa i folkminnet bevarade, af fantasien måhända idealiserade vårdare våra yrkessköterskor bli jämförda. Det är med deras mått de bli mätta, men därigenom blir icke deras yrkesskicklighet senterad af den stora allmänheten, ty till den fanns ingen motsvarighet i förra tider, utan det är den psykiska kraft, som dref dessa tjänande systrar in i deras kärlekstjänst, som man har mått för, och det är när detta mått ej fylls, som det kommer detta indignerade: "man blir ju rent okristligt handterad". Det betyder, att det nog är bra som det är, men det finns ett bättre. "Evigt, evigt vinkar idealet."

Jag gaf mitt löfte och ämnade fylla det omedelbart, men så kom annat i vägen och ett par år ha gått. Nu har jag sport, att den gamle är död, och så vill jag ej längre dröja med att göra hvad han bad. Jag menar det långtifrån som en kritik af våra lasarett eller våra sjuksköterskor, snarare som en liten brand i den eld, som skall brinna i folkets hjärtan för ideella mått och tända elden i våra kvinnors hjärtan, så att de icke ge sig, förrän de måtten fyllas i högsta möjliga grad.

JENNY VELANDER.

PANSARBÄTEN ODN PÅ STOCKHOLMS STRÖM I DEN 1 MARS 1913 EFTER ÅTERKOMSTEN FRÅN FLOTTANS VINTERÖFNINGAR. Foto för Idun af hofotograf W. Lamm.

"JULIUS CÆSAR" PÅ STOCKHOLMS-SCENEN.

SCENSÄTTNINGEN AF "Julius Cæsar" på Svenska teatern ger ett nytt prof på skådespelaren Gunnar Klintbergs betydande regiförmåga. De stora folkscenerna, hvilka utgöra en väsentlig del af dramats rörelse på tilljån, visa såväl i grupperingarna som i det plastiska och mimiska uttrycket hos de staterande en sträfvan att så naturligt som möjligt ge uttryck åt massans växlande stämningar. Hvad dräkter, dekorationer och belysning vidkommer, synes teaterledningen äfven därvidlag velat visa hvad den mäktar — och resultatet har blifvit

öfvervägande godt. Af våra här meddelade, af fotografirman Almberg & Preinitz tagna bilder återger den första: mordscenen på Capitolium, hvarvid Cæsar (hr Olsson) faller för Brutus (hr Svennberg), som sticker sitt svärd i hans bröst; den andra bilden framställer den vackra scenen i Bruti trädgård natten före mordet, då Bruti hustru Portia (fru Hansson) bönfäller sin gemål att få veta orsaken till hans dystra sinnesstämning. Å den tredje bilden synes Forum. Antonius (hr Arehn) håller liktalet vid Cæsars bår, omgifven af den upphetsade folkmassan. ~ ~ ~ ~ ~

Vårt sjövapen.

DET FINNS HOS SVENSKARNE ETT lefvande intresse för vår flottas utveckling — därom blefvo vi alla fast öfvertygade föregående år, då pansarbåtsinsamlingen på några månader inbringade 16,000,000 kronor. Det var minsann icke enbart retoriska fraser om att Sveriges folk vill "offra allt" för att värna sina gränser, utan en offerhandling af verkligt stora mått, som lät ana ett folk bakom orden.

Den bild vi bjuda å föregående sida af pansarbåten Oden bör därför intressera våra läsare. Vår flotta har varit ute på vinteröfningar i Östersjön de senaste månaderna, och där har det svenska sjövapnets duglighet pröfvats i kampen mot isar, stormar och mörker. Befäl och manskap ha utstått strapasor, inför hvilka vi kammarsittare helt visst skulle känna oss ganska enkla, och deras mod har stundom frestats till det yttersta. Vår måleriska bild framställer den isbeslagna pansarkolossen liggande på Stockholms ström — ett vittne om hafvets besvärligheter för en sådan flytande krigsmaskin äfven i fredstid.

Genom tystnadens mur.

DET VAR EN SÄDAN DAR SÄLLSAM och minnesvärd kväll af förtrolighet, som stundom beskäres riktigt goda vänner. En sådan kväll, där i ett lag af vänner hvarje litet uns af misslänksamhet eller reservation blir som bortblåst och vän talar till vän så, som han eljes blott skulle ha talat till sig själf eller till sin dagbok. Kvällens bästa insats vardt likväl "Isbjörnens" berättelse.

Isbjörnen var vårt smeknamn på vår vän tidningsskrifvaren. Han hade fått det namnet på grund af den något besynnerliga vana, han hade, att ibland för långa, långa stunder sitta och vaggas med hufvudet fram och åter, fram och åter, i stum melankoli.

Och detta var hvad Isbjörnen berättade:

Hur är det möjligt? Jag har ju föreställt mig att det var en längesedan utagerad historia. Våra lifsvägar ha ju gått så långt åtskils, som det gärna var möjligt att de kunde gå. Är hä gått utan att af oss den ene skänkt den andre något lifstecken ens. Vi voro ju tvungna att göra slut på vår saga, och då funno vi det bäst att göra det grundligt. Jag vet att hon varit gift nu ett år eller två. Men därutöver intet.

Och så ändå detta...

Ändå vaknade jag i går morse med henne hos mej och sol i rummet. Kroppsligen när mig var hon ju inte. Men icke ens om mina händer fått smekande fara öfver hennes kropp, icke ens om jag känt den lilla vikten af hennes mörklockiga hufvud mot min arm, icke ens då skulle jag ha förnummit hennes närhet starkare än jag förnam den i går när jag vaknade.

Och det var strålande morgonsolsken öfver mitt rum. Och jag säger ännu en gång att jag förnam hennes väsen lika mildt och klart och smekande, som jag kände solskennets värme i mitt ansikte. Doften af hennes hår omhvarfde mej.

Jag säger detta därför, att dessa morgonens förnimmelser för mig blefvo uvertyren till en förunderlig dag. Ty alltifrån den stund jag vaknade i går ända till långt in i majkvällens blåa skymning vek hon inte för ett ögonblick från mej.

Hennes namn? — Å, skänk mej då den glädjen att få behålla det för mej själf. För resten hade hon inte samma namn för mig som för andra. Jag gaf henne en kväll ett namn, som syntes mig passa och anstå denna fina och mjuka lilla varelse. Hon tyckte mycket om det. Hennes blick fick ett skimmer af tacksamhetens ljus hvar gång jag nämnde henne vid det namnet.

Det är länge se'n nu. Men under några få dagar i en gången vår var hon min, helt och i lycka. De dagarna har jag allt sedan kallat "sagan".

Och, vill ni tro mig, hela dagen i går var mig som en återuppläfvelse af sagan. I mitt sinne fanns inte ett uns af smärta, att hon trots allt i "verkligheten" icke var hos mig. Hvad var verkligheten för mig, då jag ju förnam hennes väsen lika nära mig som i sagens dagar?

Jag besökte alla de platser vi brukade besöka tillsammans. Jag gick de gator vi brukade gå, hvilade på de bänkar, där vi hade för vana att hvila. Och än mer; jag skaffade mig tillträde till det rum, som då var vårt. Solen lyste öfver en annans bohag. Men jag såg bara det som varit; mitt skrifbord, mina taflor, mina böcker, jag såg henne sitta i min hvilstol och stoppa min pipa medan jag låg och väntade på den.

Hän i kvällningen gick jag ned till järnvägsstationen. Jag kom dit vid just samma tid, som hon reste då jag för sista gången såg henne efter det att vi gjort upp med hvarandra och lifvet.

På samma spår stod samma tåg, som en gång förde henne bort. Samme stationsinspektör blåste ut det.

Allt, allt var det samma. Och när jag åter kom hem till mitt, trött efter denna förunderliga dags ströflåg, föll jag offer för samma vilda sorg, samma sargande saknad, som jag erfor den gång hon verkligen drog bort.

Men när jag sofvit ut under natten och vaknade i morse var jag åter i det hvardagligas verkliga värld.

Men, å det var en förunderlig dag, hvars innebörd jag inte kan fatta. Var det en slump, eller...

Eller hvad säger ni se'n om det här, — sade Isbjörnen, i det han drog fram ett bref ur fickan.

Det är dateradt i går kväll. Och eftersom ni ändå aldrig skola ana hvem hon är, drar jag mej inte för att läsa det för er. Hör på:

"Du!

Är ha gått utan att någon af oss sökt knacka en sten ur tystnadens mur emellan oss. Du minns den sista dagen? Hur vi gråto tillsammans. Hur vi kommo öfverens om att bygga upp den där muren och göra den så hög och stark som möjligt. Och så i kväll slår jag hål på den! Den måtte inte ha varit så synnerligen stark. Vi få bygga på den igen.

I går skulle tanken att skriva till dig synts mig absurd; men denna dag har varit alltför besynnerlig för att jag overksam skulle kunna förbli sittande på min sida om tystnadsmuren.

Det har varit en besynnerlig dag denna. Skall du tro mej när jag säger att du ej för en timme varit ur mina tankar.

Jag har nog tänkt på dig förr. Och ofta. Men då ha tankarna på dej varit som ljusa lätta strömoln, hvilka snabba jagat fram under min dags himmel och försvunnit. Men i dag har ditt väsen varit som den stora blå himmelen öfver min dag, himmeln under hvilken allt annat rört sig.

Jag har genomlevat hela vår döda saga. Jag har gått vid din sida på vår sagostads gator. Jag har suttit i hvilstolen på ditt gamla rum. Å, ditt låga, härliga rum, med solken öfver skrifbordet och böckernas rader! Jag har sett dina taflor. Carl Larssons "Ute" på långväggen längst till vänster, och "Vågen kysser stranden" midt öfver din soffa.

När jag så i kväll började tänka öfver det besynnerliga i denna dag, tänkte jag: något stort och betydelsefullt måste ha hänt honom! Någonfing mycket sorgligt eller något mycket lyckligt. Det var denna tanke, som kom mig att skriva det här brefvet. Jag ville du skulle veta att jag, ditt sagobarn, var med alltfjämt, i din stora sorg eller i din stora lycka.

Men kom ihåg! Om du skulle få veta hvar jag är, så skrif för Guds skull inte en rad. Jag vet hur du kunde skriva. Det skulle rifva upp för mycket af det gamla. Och det vi dödat måste vara dött; måste det inte?

Din sagoflicka."

Nå, tror ni allt det här var en slump, eller...

Men vi sutto alla tysta, när Isbjörnen slutat sin berättelse.

En af vännerna i laget, doktor Brink, förde på tal en liknande företeelse, nämligen den, att två unga älskande, som icke kommit öfverens om något möte, dock kunna längta sig till hvarandra och mötas. De säga då ofta med en mun: "en sådan lustig slump att du gick just hit". —

Men så föll tystnaden åter öfver oss. Isbjörnen saft och vaggade med hufvudet fram och åter, fram och åter, i stum melankoli.

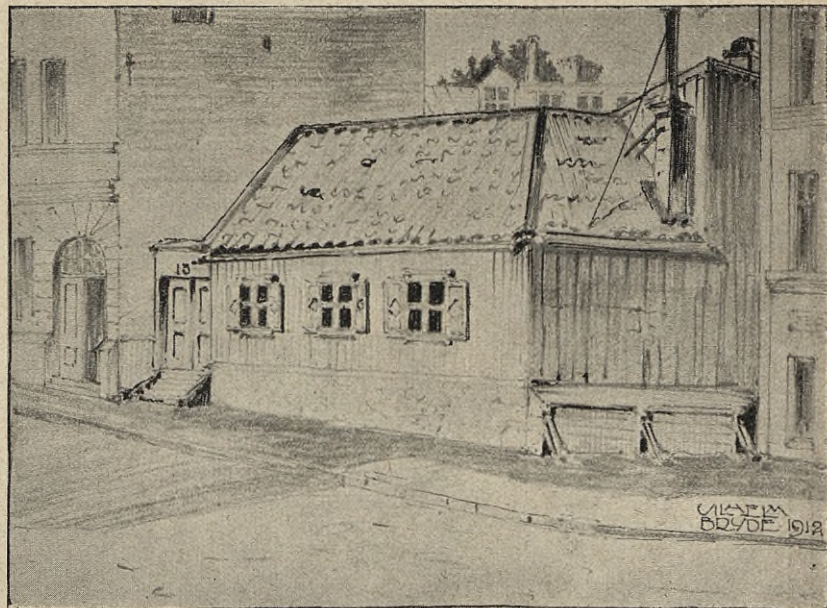
G. P. QUIST.

I samma gård från vaggan till grafven.

VAR TID AR JAKTETS. Enkelt praktiskt, snabbt äro de tre egenskaper, som framför alla andra vunnit dess burskap. Den, som inte kan följa med, blir efter; det, som står i vägen rifves ned. Så ock med den plats vi lefva på. En storstads människor slå sig ej till ro, och de minnen som finnas inom en stad i form af gamla hus och gator, äro dödsdömda — äfven om man någon gång ger anstånd med domens verkställighet eller ställer upp kvarlevorna som en museikuriositet.

Anna Wessberg t.

Ett gammalt Stockholms hem, Artillerigatan 13.

Tant Mellén.

Berättelse af AIVVA UPPSTRÖM.

(Forts. o. slut.)

ED GRÄTEN I HALSEN HADE Dora måst gå i sällskap med tant Mellén och några andra gamla fruar. Men långt hade de ej gått, då Harald kom fram

bredvid henne, som gick sist. Hon lät ej de andra märka hans närvaro, men med henne hade han talat, hade sagt, att han älskade henne och ville hafva henne till hustru. Med blossande kinder och klappande hjärta mindes Dora detta, mindes hans varma röst och den glada glimten i hans blick, mindes hur stora flingor långsamt sjönko omkring dem och glimmade som hvita stjärnor. Det var som en ofattlig dröm nu dagen efter, och kvar fanns blott den fasans tanke som äfven då blixlikt slagit ned i hennes själ: "Hvad skall tant säga!" Då hade han skrattat friskt: "Låt mig sköta om det! I morgon kommer jag och friar. Det är bäst att du inte säger något förut."

Dora rycktes ur sitt drömmeri af Kristin, som stack in sitt slätkammade rödaktiga hufvud och sade: "Skynda sig, mamsell lilla! Frun ä' inte god, att hon varit borta så länge, hon börjar få sina små purpur på kindbenen."

Dora sprang. Tant Melléns kinder hade mycket riktigt de olycksbådande röda fläckar, som Kristin kallade "hennes små purpur", och hon frågade hvasst, om Dora sultit och drömt igen, i stället för att bete sig som folk och hålla henne sällskap och vara flitig. Innan Dora hann svara, ringde det.

Harald Berg stod inför tant Mellén och friade. Hon var först stum, men så segrade häpnaden öfver artigheten, så att hon utbrast: "Är docenten tokig!" Harald bugade sig. "Jag försäkrar professorskan, att jag aldrig varit vid bättre förstånd än nu." Professorskan ignorerade svaret. "Docenten förstår väl, att det inte kan bli något af." — "Nej, det förstår jag visst inte. Har professorskan något att invända mot min person? Genom min adjunktslön och räntorna på min lilla förmögenhet har jag tillräckligt att försörja en familj med. Min far var borgmästare i H., och om min karaktär kan min morbror, rådmann Silfversvan, gifva upplysningar. Och vi älska hvarandra."

"Men hon är för ung, bara barnet," ropade tanten förvirrad. — "Men vi behöfva inte gifva oss på fläcken." — "Nej, det går rakt inte... och jag vill inte! Nej, jag vill inte," återtog hon, och röda fläckar stego åter på kinderna. "Jag behöfver Doras hjälp på min ålderdom. Inte har jag med dryga kostnader uppfostrat henne för att nu, när hon kunde bli mig ett stöd i min ålderdom, bara lämna bort henne. Nej, däraf blir intet."

Harald sökte nu öfvertyga tanten om att Dora äfven som gift skulle kunna vårda sig om henne, då hon ju stannade i Uppsala, och att det vore större glädje att skapa lycka än att förstöra den. Men tant Mellén slog döförat till för hans bevekande ord. Till sist sade han: "Kanske professorskan vill tänka på saken något. Det här kom så öfverraskande." — "Nej, det vill jag visst inte! Mitt beslut är orubbligt!" — "Är det professorskans sista ord?" — "Ja då!"

Nu gick Harald bort till Dora, som sultit stum och skälvande som en fågelunge i åskväder. Han såg medlidsamt in i hennes förtviflade blick, tog henne om hakan och vände hennes bleka anlete mot tanten. "Se

Huru underligt är det inte då för ett sena tidens barn att komma in i ett hem, hvars väggar timrades upp för århundraden sedan, och där möblerna stå på samma plats, där de stått snart sagt orubbade i decennier. Och att träffa människor, de där i hela sitt lif rört sig bland dessa minnen.

Ett sådant gammalt stockholmskem rymmes inom Artillerigatan 13, till det yttre en liten oansenlig men väl bibehållen envånings-träbyggnad, inklämd mellan höga, dysra husgafflar. Små nätta, ljusmålade fönsterluckor pryda den enkla fasaden. Kommer man in på gården, förstärkes intrycket af ålderdomlighet genom de små lustiga förstugorna och den utbyggda trappa, som för upp på vinden. Gården är planterad, och sommartiden utgör den en liten oas i storstadens stenöken. Sliger man på, kommer man in i låga, med antika möbler prydda rum, på hvilkas väggar hänga gamla allegoriska kopparstick. Köket har en spis, som ej skulle falla en modern köksa i smaken — en i muren fastsatt grepe, som en gång i tiden tjänat till hållhake för tjärblosser, vittnar bäst om dess ålderdomlighet. Men det är ingen fara, den som styr och ställer i detta kök är en gammal fröknarinnan, som varit där i 40 år. Själftva byggnaden anses härstamma från 1600-talet och torde en gång i världen ha varit en fiskarkoja, när Ladugårdslandsviken nådde ett godt stycke ofvan den nuvarande Strandvägen.

I denna lilla minnesrika byggnad ha tre fröknar Wessberg lefvat fram hela sitt lif. Deras farfar, som en gång i världen var åldermand i vällofliga skomakarmästareskrået, köpte gården, och när hans son, som ärfde faderns yrke och äfven åldermansskapet, år 1819 gifte sig, flyttade han och hans unga vif in i den lilla kojnan på Ladugårdslandet. I detta äktenskap föddes två söner och tre döttrar, hvilka lefvat ända in i våra dagar. För 2 år sedan voro de ännu alla i lifvet, och deras sammanlagda lefnadsålder utgjorde då öfver 400 år. Sönerna kommo ut i världen, men de tre döttrarna stannade däremot i hemmet. De ha hela sitt lif bott där och aldrig för någon längre tid vistats annorstädes. Bröderna afledo för resp. 1 och 2 år sedan, och allhärjaren döden har nu äfven splittrat systrarnas klöfverblad. Häromdagen jordfästes den yngsta i syskonkretsen, fröken Anna Wessberg.

Hennes kvarlevande båda systrar Bernhardina och Wilhelmina äro resp. 82 och 80 år. De äro krya och raska och nöjda med sitt lilla hem, som allid utgjort och ännu i dag utgör en kär tillflyktsort för släkt och vänner — det är blott det, att vännerna åldrats och gått bort, men nya kommit i stället och städse mottagits med gammalsvensk gästfrihet. De gamla tala gärna om sina minnen från svunna dagar, från den tid då intet Östermalm fanns och då Artillerigatan äfven hette Löjnantsgatan och Kvarngatan.

De båda fröknarnas enda önskan är, att också de skola få somna in i den sista sömnen inom de väggar, som sett dem födas, växa upp och åldras.

V. H.

Bernhardina och Wilhelmina Wessberg.

på henne, kan det ansiktet inte beveka professorskan?" — "Hvad tillåter sig docenten!" utropade denna förgrymmad. "En sådan förtrolighet midt för mina ögon! Var god och lämna oss genast!" — "Ja, då får jag väl säga som Engelbrekt: 'Än en gång lär jag väl komma igen!'" sade Harald. Han tog Doras slappa hand i sin, hon kunde ej få fram ett ord. Han log uppmuntrande och hviskade: "Se ej så ledsen ut, älskade, det blir nog bra." Därpå bugade han sig för tant Mellén med orden: "Au revoir, fru professorskan," och gick.

"Har man sett på maken!" utropade denna. "Dora..." och nu skulle en hel skur af förebråelser följa. Men Dora rusade bort, in i sin egen kammare, hvars dörr hon läste midt för näsan på tanten, som kom efter, och kastande sig på sängen brast hon ut i hejdlös gråt, döf för knackningar och tillrop, helt öfverväldigad af sin ungdomliga förtviflan.

Docenten Berg såg just ej ledsen ut trots sin nyförvärfvade korg. Han gick direkt till sin morbrors, rådmann Silfversvans, hem. Med denne hade han ett längre samtal inom lykta dörrar. Dagen efter höll fru Silfversvan kafferep. Tant Mellén bjöds också, men skickade återbud på grund af opasslighet.

Nästa förmiddag ringde det på professorskan Melléns dörr. In steg rådmann Silfversvan, fellagd, välmående och litet röd i ansiktet, samt hans fru, gråhårig och med ett snällt utseende.

De sade sig ha kommit för att fråga hur det stod till med hälsan, och tant Mellén svarade suckande, att hon nu började repa sig efter en svår alteration hon genomgått. Fru rådmanskans afbröt förklaringsens fortsättning med att fråga efter Dora. Denna efferskickades och kom insmygande. Hon hade gårdagen och denna morgon grundligt fått den dufning hon först sprungit ifrån och var nu alldeles knäckt.

Men de besökande tycktes ej se hennes bleka kinder och röda ögonlock. "Se, där är ju lilla fästmon," ropade rådmannen fryntligt, "jag gratulerar, kära barn!" — "Det gör jag också," sade fru Silfversvan och tog den förvirrade Dora i famn, "det gläder mig så, kära flicka!" "Men," utbrast tant Mellén, hvilken en oändlig häpnad dittills förstummat. — "Ja, jag ska säga fru professorskan," återtog rådmannen och slog sig lugnt ned i en länstol, "att jag har sällan i mitt lif blifvit så glad, som när Harald i går kom och talade om nyheten" — med en blinkning åt sin fru — "och han är då så snäll och hyggelig, pojken, det kan jag då säga, fast jag är morbror hans, stadgad är han och inte barskrapad. Och det bästa hufvudet vid universitetet, sägs det. Han blir professor med tiden, om någon! Professorskan kunde aldrig fått en bättre man åt Dora och aldrig en bättre svärson själf." — "Det här måtte vara ett missförstånd..." började tant Mellén, som tyckte sig drömma. — "Ja visst, riktig svärson blir han ju inte," vidblef rådmannen orubbligt, "för Dora är ju fru professorskans nièce. Men en sann mor har professorskan varit för henne, inte sant, Dora?" — "Men..." försökte tanten.

"Men hvar är då fästmannen, Dora?" inföll rådmanskans, "har han inte varit inne i dag? Han trodde så säkert i skulle träffas här." — "Då kommer han nog snart," svarade Dora djärf. Hon hade först varit lika häpen som tanten, men så begynte hon intuitivt fatta den uppgjorda planen. Och då hon fann, att hon inte var öfvergifven, fändes hennes lifsmod på nytt och en lust vaknade

inom henne att också handla och bistå Harald i kampen om deras lycka.

Hennes tant gaf henne en häpen blick och sedan en förinlande, men Dora aktade sig att se dit. Hon gick på medan hon var i farten, och berättade, att "han" friat på hemvägen från supén och att han i förgår varit inne och talat med tant.

Nu ringde det. Alla lyssnade i ofrivillig spänning. Men det var inte Harald Berg. In skyndade tant Ringblom. Hon var en aflägsen släkting till Dora och förfogade öfver en ousinlig ordström och en öfversvallande välvilja. Hon flög genast på Dora, som hon kringklappade under lifliga lyckönskningar: "Du kära barn, hvad detta var roligt! Jo, jag tackar, hvad tiden går. Jag minns den här flickan i korta kjolar, och nu är hon stora människan och går och skaffar sig fästman! En så'n unge! Tänk, tänk..." Först härefter hälsade hon på de andra och fortfor: "Ja, kära Beate, en sådan glädje! Att jag fick upplefva det! Och en så hygglig ungherre får man leta efter nu för tiden! Ja, Lotten Silfversvan talade just om det för oss på kaffekalaset i går. I förtroende förstås, och vi lofvade att tåga som muren, efter det inte är eklateradt än." — "Då vet nog hela sta'n det i dag," sade rådmannen ironiskt. — "Hela sta'n!" kved tant Mellén. "Hvad ska' man då göra?" — "Ta skeden i vackra hand," svarade rådmannen menande.

Dora utstötte ett rop. In trädde Harald Berg och med honom två hans goda vänner, också unga docenter. Han såg genast, att hans kupp verkade, och steg därför djärft fram till tant Mellén, som han kysste på hand och tackade för sist. Han sade sig inte ha kunnat låta bli att tala om förlofningen för sina vänner, som bedt att få följa med för att göra professorskan sin uppvaktning och frambara sina gratulationer till fästmon. Därpå kysste han Dora i allas åsyn, så att hon blef röd och förlägen. Sedan hälsade han på de andra, satte sig bredvid Dora och afhandlade frågan om ringar och annonsering. Det skulle han styra om i dag, sade han. Dora smålog, svindlande öfver bådas deras djärfhet. Men han tryckte förstulet och lugnande hennes hand.

Rätt som det var kommo tanterna Ullman, gamla, sirliga och mjuka, och strax efteråt en ung väninna till Dora. De hade hört om förlofningen i sta'n och att man i dag fick komma och gratulera. Åter gratulation och omfamningar, och sedan vidtog ett allmänt pratande, så att det surrade i rummet och i tant Melléns hufvud. Hennes motståndskraft var bruten, och hon lät händelserna ha sin gång. Harald ledde dem, han gick till och med ut i köket, talade om allt för Kristin och beställde kaffe. Kristin brummade något, men kom icke desto mindre snart in med den största kaffekannen och en väldig småbrödsborg på brickan. Som alltjämt nya besökande kommo, måste kaffet och småbröden jämte sockret och grädden ofta fyllas på — den icke minsta pröfningen för tant Mellén, som förtviflad såg hur mycket, som gick åt. Men hon teg, och Kristin sade till Dora, då denna en gång kom ut i köket för att ordna något med serveringen: "Lycka till, mamsell lilla! Den karlen vet då gudskelof att tas med frun. Aldrig har jag sett henne så spak, fast hon har sina små purpur igen."

Då Silfversvans gingo, bjöd rådmannen alla närvarande bekanta till sig på supé nästa vecka för att fira "de nyförlovade", och han släppte inte efter, förrän han afvingat tant Mellén ett matt samtycke.

Den sista gästen hade gått. Tant Mellén segnade ned i en länstol. Harald tog Dora vid handen, förde henne fram mot tanten och

sade triumferande: "Jag sade ju, att jag skulle komma igen!" Men tant Mellén utbrast med en sista återstod af energi: "Blygs inte docenten att ännu visa sig för mina ögon, och du Dora, otacksamma barn, var med i komplotten!" — "Nej, hon var inte invigd," försäkrade Harald. Dora knäföll, kysste med tårar i ögonen tantens motsträfviga hand. Harald föreställde nu tant Mellén med eftertryck, att hon ju redan erkänt förlofningen, och att folk skulle så mycket prata och undra och göra spe, om den ginge tillbaka och man komme underfund med hur det hängde ihop. Dessa skäl verkade nästan öfvertygande. Och när Dora ytterligare grät och tiggde och Harald på en gång älskvärdt, skämtsamt och bevakande bad om hennes samtycke och förlåtelse, gaf hon med sig.

"Det är väl ingen annan råd då. Jag får väl tåga och tåla. Och du, barnunge, om du inte kan lefva utan docenten, så ta honom då i Herrans namn." — "Hural!" utropade Harald, kysste Dora och sedan tanten, till hennes förskräckelse. "Professorskan är en krona bland tanter! Och nu går jag att annonsera om förlofningen. Bröllopet få vi tala om en annan gång." — "Bröllopet" — tant Mellén for upp förfärad, som om hon först nu kom ihåg den saken — "nej, bröllopet får väl tänka på än. Om... ja om tre år kan det vara lagom, kanske..."

Dora såg förskräckt på fästmannen, men han nickade lugnande åt henne, och vid afskedet hviskade han: "Var lugn du och lita på mig. Jag skall nog styra om att det blir bra med den saken också."

Från scenen och estraden.

FRÅN ALGOT SANDBERG TILL William Shakespeare! — steget är stort eller litet, hvilket man behagar, ty ofta lär det ju endast vara ett tuffjäst mellan det sublimes och det löjliga; men Svenska teatern vågade det i alla fall med risk att få se den publik, som slog en hänförd ring kring bomullskungen på Newyorks börs, rycka på axlarna eller gaspa åt Julius Cæsar på Roms Capitolium.

Men old William må nu passa Målaröfningens svenskar eller inte — han är och förblir i alla fall det rensande luftdraget öfver våra samhällen, det stora hjärtat i mänsklighetens bröst och den väldiga tungan med det märgfulla språket, som ger form åt hvad vi djupast känna, tro och ana, vare sig vi äro människor från norra eller södra halfklotet. —

Shakespeare har onekligen skrivit tragedier med rikare själsinnehåll och större dramatisk spänning än Julius Cæsar.

Hvad som sker af stort och gripande i detta drama grupperar sig icke nämnvärdt kring Cæsars person; icke ens hans död för Brutus svärd ger det breda tragiska intrycket, förberedd som den är från styckets så godt som första replik. Tragiken utvecklar först efter Cæsars död sina tunga skuggor genom den framställning skalden ger af Brutus' karaktär. När Brutus dödade Cæsar dödade han på samma gång den människa, som han dyrkade med en upphöjd vänskap. För statens väl oftrade han sin bästa vän — däri ligger den tragiska konflikten. Då Antonius sedan i sitt mäterliga liktal på Forum eggade massan mot Cæsars mördare och Brutus vid åsynen af Cæsars skugga känner vedergällningen nalkas, blir konflikten den hårda knut, hvilken endast löses af Brutus' och Cassius' död.

Ur mängden af de agerande höja sig Brutus' och Antonius' ädla romargestalter, tolkade med kraft och värme af hr Svennberg och Aehn. Den sistnämndes föredrag af liktalet på Forum är en retorisk glanspunkt. Julius Cæsar ges värdadt af hr Olsson, och hr Klintberg, som äfven har äran af den maktpåliggande och väl genomförda regien, framställer den af sitt hat genomträngde Cassius, så att både det våldsamma lynnet och det redbara sinnelaget få tillräcklig relief.

Stockholm har på sista tiden blifvit Beethovens stad i en grad, som bör vara glädjande, om man i hänförelsen för mästarens fondiktning får söka begynnelsen till en förnämare smak också i fråga

om andra estetiska värden. Men det är kanske att hysa alltför höga tankar om de penningväljande stockholmarnes förmåga att hålla barbarismen tre steg från lifvet.

Emellertid är det ett ofrånkomligt faktum att vi f. n. ha att räkna med en hel grupp sanna Beethoven-dyrkare, som äga kraft att lösgöra sig ur dagspladdret och hvilkas tanke- och känslolif ännu icke alldeles bestuckits af de förföriska Grängesbergarne med deras vidhängande kuponger.

Därför kunde också fjärde symfonikonserterna, som upptog sjunde och åttonde symfonierna, räkna på en fullsatt operasalong. Det var något af brusande festivitas och trotsig sångarglädje, som gjorde dessa kvällstimmar dyrbara. Jag vet ej hur den människa skall vara skapad, som förblir oberörd inför sjunde symfoniens sköna och i djärva ringar kretsande tonböljor, inför dess yra jubel och alla band sprängande känslolif. — Gracen och den pretiösa rörelsen hos vissa partier i åttonde symfonien kommer som en angenäm vaggning efter den halsbrytande färden genom den föregående lidelsefulla stämmingsvärld, men så skiftar sceneriet igen och i slutsatsens allegro vivace går det på lätta rytmer bort från jordisk olust och kvalm.

Med några aftnars mellanrum följde så en repris af Beethovens enda opera "Fidelio", hvilken ej varit uppe på repertoaren sedan Johannes Elmlad sjöng fängvaktaren Roccas parti och fru Caroline Östberg tjustade med sin klassiskt sköna sång i Fidelios roll. Friherrinnan Lykseth-Skogman återgaf nu den fordrande titelluppgiften och tyckte ha nedlagt mycket arbete på densamma. Sängen klingade i allmänhet klar och fast, liksom den ock ägde klassisk bredd, och den dramatiska folkningen präglades både af innerlighet och kraft. Men taldialogen led däremot af falska betoningar och en teatralisk pondus, som ej var på sin plats. Hr Svedelius var en förträfflig karakteriserad Rocco, och hans granna, varmt klangsköna stämma bar upp den Beethovenska sängen med konstnärlig omsorg. Detta basparti torde också vara ett af de vackraste, som finnas i hela operalitteraturen. Herr Schweback sjöng Florestan med verklig bravur, och som Marcellina tjustade fru Lilienberg med sin friska sopran och sitt lifliga scentemperament. Herr Herous guvernör var utomordentligt satanisk, men hans textuttal så grumligt, att den oinvigde aldrig skulle kunnat fatta skälet till hans grymhet. Herr Malm i den lilla portvaktarrollen behandlade däremot texten som något i ett sångparli väsentligt — en åsikt, som flertalet af hans kamrater vid operan borde göra till sin så snart som möjligt.

Hr Järnefelt dirigerade med den djupa förståelse af Beethoven han under åren förvärfvat, och särskildt beredde han och hofkapellet åhörarna en sällsynt njutning vid utförandet af Leonora-uvertyren nr 3, denna sjudande frihetshymn, som skall spelas med stråkar af eld och som äfven vid detta tillfälle bar prägeln däraf.

Kammarmusikföreningens sjunde konsert upptog verk af Schubert, Veracini och Brahms, allesammans en smula enformiga, trots den innehålls adeln de undfått af sina respektive skapare.

Om fröken Tordis Gjems-Selmers konsert är ej stort annat att mäla än att sängerskan har en sympatisk, ehuru ännu ej färdigbildad röst, och att hennes föredrag präglas af en sjäfullhet, som icke är alldeles vanlig. Med fortsatta studier torde hon en dag kunna bli en romansångerska som förmår ge äkta uttryck åt den moderna romansdiktningens stämmings- och klangvärden. Hennes mor, författarinnan Agot Gjems-Selmer, bidrog med några lisenrecitationer, hvilka ådagalade att hon förfogar öfver en fin dramatisk uppläsartalang.

Stockholm gästas i dagarna af en pianist, madame Marguerite Melville-Liszniowska, om hvilken utländska musikauktoriteter ha många erkännssamma ord. Född i Förenta staterna af en skotsk far och irländsk mor kom hon som helt ung flicka till Europa för att på bekostnad af den bekante William Steinway i Newyork

Marguerite Melville-Liszniowska.

utbilda sina rika musikaliska anlag. Men Steinway dog snart och hon fick nu lita på sina egna krafter. Hon studerade för framstående lärare i Berlin, kom så till Wien, där hon numera drifver en stor pianistisk-pedagogisk verksamhet på de mellantider, som hon ej är ute på världsturnéer.

M:me L. konserterar härstädes den 6 och 13 mars. ARIEL.

Konfektions-Aktiebolaget
J. A. Wettergren & Co
GÖTEBORG
NORDENS STÖRSTA FABRIK FÖR TILLVERKNING AF
Damkappor, Kostymer, Barnkonfektion.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Vid emaljmalning af husgerådssaker af trä, bleck, korgarbeten, blomkrukor m. m., bör alltid den bästa emalj-färgen användas. Ingen kan i hållbarhet och briljant ut-seende mäta sig med **China-lack**.
Erhålles hos alla färghand-lare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Cos A.-B.**, Göte-borg och Stockholm.

En omtänksam kvinna
förskönar och vårdar sin hy och hud genom daglig an-vändning af den allmänt om-tyckta hudcrëmen **F. Pauli's Äkta Liljemjölkscreme.**

KÖKSALMANACK
Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-derskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 9-15 MARS 1913.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; kottletter af kalvbräss och makaroner; mjölk; kaffe eller te med Borgöbakelser. Middag: Soppa à la Hedin; bruten hummer; stekt oxfilé med legymsalad, brun sås och brynt potatis; ananassglass med vatten och mandelmusslor.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; jämtska kottletter med potatisbullar; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt lambringa med curry och ris; svisksoppa med vispad grädd och skorpor.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; glödstekt sill med potatis; kaffe eller te. Mid-dag: Ugnstekt refbenspiäll med po-tatispudding, semlor med mjölk.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kallt refbenspiäll med brynt potatis och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd lammbuljong (spadet från måndag) med grönsaker; stekt sik med gräddsås och potatis.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsvälling; omelett med fisk-stufning (rester från onsdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa på brysselkål med prinskor; gräddkaka med sylt.

Schweizer's Siden
tullfritt till bostaden!

Begär prof på våra nyheter för våren och som-maren till klädningar och blusar: **Crêpe de Chine, Eolienne, Voile, Foulards, Messaline, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, vitt, enfärgadt och kulört, äfvensom **broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden.**
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hovlev.

smöret och uppläggas i krans på rundt fat; midt på fatet lägges ärter. An-rättningen serveras som frukt- eller mellanrätt.

Borgö-bakelser (omkr. 24 st.). 210 gr. smält smör, 210 gr. florsocker, 3 ägg, skalet af 1/2 citron eller 15 sötmandler, 150 gr. torrt potatismjöl.
Till formarna: 20 gr. smält smör, 3 msk. stötta skorpor.
Beredning: Små krusiga bakelse-formar smörjas med det smälta smö-ret, som får stelna, och beströs där-efter med stötta, siktade skorpor. — Smöret får kallna och röres, tills det är hvitt och pösigt, därefter tillsätts sockret, äggulorna, en i sänder, det finfina citronskalet eller de skällade och malda mandlarna samt potatis-mjölet. Sist nedskaras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Formarna fyllas till tre fjärdedelar med smet, ställas på plåt och bakelserna gräd-das i ej för varm ugn, tills de vid prof med vispkvist kännas torra. Upp-stjälpas, när mesta hettan afgått, och serveras till kräm eller frukt eller ock till kaffe eller te.

Stekt oxfilé med legym-salad och brun sås (f. 6 pers.). 1 kg. oxfilé, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt, litet hvitpeppar, 1/2 lit. brun buljong, 1 dcl. medera.
Till garnering: 1 12-öres form-bröd, 1 litet hvitkålshufvud, legym-salad, persilja.
Beredning: Filén, som bör hafva hängt, tills den är riktigt mör, putsas (senor och hinnor borttagas), torkas med en duk, urriden i hett vatten, och bindes, så att den får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, som ej bör vara större än att köttet nått och jämnt rymmes, filén lägges däri och brynes väl på alla sidor samt beströs med en blandning af saltet och pepparen. Den sättas in i het ugn, spådes med den kokande buljongen och vinet och får steka 30-40 min., hvarunder den öses flitigt. Ste-ken tages upp, smöret klippes bort och filén skäres i tunna skivor, som åter hoppläggas, så att den behåller sin form, samt uppläggas på en 4 cm. hög sockel, utskuren af hvetebrö-det. Sockeln bör hafva samma längd som filén och kan, om så önskas, kokas gulbrun i flottyr eller beklådas med stanniol. Rundt omkring sockeln garneras med små snäckor, utskurna af råa hvitkålsblad, som fyllas hvar-annan med legymsadel och hvaran-nan med brynt potatis. Serveras med brun sås.
Legymsalad (f. 12 pers.). 2 mo-rötter, 1 selleri, 1 palsternacka, 2-3 små sockerrotvor, 1 litet blomkålshuf-vud, 1 hg. konserverade turska bönor, 1 hg. konserverade sparris, 1 hg. kon-serverade fina ärter.
Saladssås: 1/2 tsk. salt (3 gr.), några korn paprika (1/2 tsk. socker), 5 msk. fin matolja, 3 msk. ättika eller vinäger.
Till garnering: 1 saladshuf-vud, 2 msk. finhackad persilja, 2 tsk. finhackad krasse eller körvel.
Beredning: Rotsakerna ansas, kokas och skäras i vackra strimlor med legymknif. Blomkålshufvudet ansas och kokas på vanligt sätt. Bön-orna skäras på snedden i mindre bit-ar och sparris skäres midt itu. Leg-ymerna, som böra vara nykotta och helst ljumma, uppläggas i grupper på ett rundt silverfat, garneradt med saladslad; i midten lägges blomkåls-hufvudet. Kryddorna läggs i en skål och blandas med vinägren, hvar-efter oljan tillsättes, litet i sänder strax innan såsen skall serveras. Den hålles då öfver legymerna, som därefter be-strös med en blandning af persiljan och krassen. Grönsakerna kunna äfven blandas, läggas i små snäckor af råa hvitkålsblad och begjutas med sa-ladssåsen.
Brun sås (Spansk sås) (för 12 pers.). 2 chalottenlökar, 1 morot, 5 persiljestjälkar, 50 gr. mager, rökt skinka, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. förut beredd köttky, 1 dcl. hvitt vin, 5 msk. mjöl (50 gr.), 6 dcl. god kött-sky af steken, salt, hvitpeppar, 1/2-1 mader.
Beredning: Löckarna och moroten ansas och skäras i bitar, persiljestjäl-karna rensas, sköljas, vridas i en duk, skinkan skäres i tärningar och allt-sammans brynes lätt i 1 msk. af smö-ret. Den förut beredda köttky samt det vita vinet tillsätts och få koka sakta med lock omkr. 2 tim., hvar-efter vätskan silas genom hårsikt, skummas och mätes — bör utgöra 8 dcl. Resten af smöret fräses med mjö-let 2 min., den med grönsakerna kokta köttky och den skummade köttky af steken spådas på litet i sänder, hvar-efter såsen afsmakas med kryddorna och mader samt får koka under rö-rning 15 min. Afsmakas med mera mader, om så önskas.
Ananassglass med vatten (f. 12 pers.). 1 burk ananas (på omkr. 750 gr.), 4 hg., socker, 5 dcl. vatten, saften af 1 citron, 1/2 msk. kirsch.
Beredning: Ananassen skäres i små tärningar och kokas jämte sockret i ananasspadet och vattnet omkr. 10 min. Massan passeras genom fin sikt, får kallna och tillsättes med citron-saft och kirsch. Blandningen slås i glassmaskin och fryses på vanligt sätt.
Biff af ren (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 1 lit. skummjöl eller dricka, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 1 dcl. buljong.
Beredning: Om köttet är fruset, får det tina upp i mjölk eller dricka.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**
Gyllenhammar
Vill ni ha ert barn rödkin-dadt, kraftigt, starkt? Använd **GYLLENHAMMARS patente-rade Hafregryn o. Hafremjöl.** Tillverkas under läkares kontroll.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; plättar med sylt; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biff af ren med potatis och lingon; lika-mycket-tårta.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekta ägg med hvetebröd; strömming i frituret; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorv med rot-mos; ösupa.

RECEPT:
Kottletter af kalvbräss och makaroner (f. 6 pers.). 1 hg. kalv-bräss; (till blanchering: 1 lit. vatten, 2 tsk. salt); 1 hg. makaroner, 1/2 lit. vatten, 1/2 msk. salt.
Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2 dcl. bräspad, till-satt med 1 tsk. köttextrakt, 3 dcl. mjölk, salt, hvitpeppar.
Till panering: 2 ägg, 1 msk. vatten, 1/2 kpk. stötta skorpor, 80 gr. smör till stekning.
Beredning: Kalvbrässen får ligga i vatten, hvilket ofta bytes, så att allt blodet drages ur. Det blancheras och lägges i en skål med friskt vatten. Då bräset är kallt putsas det väl, d. v. s. brosk och hinnor borttagas, samt läggs i en duk under lätt press omkr. 1 tim. Det skäres där-efter i fina tärningar. Makaronerna förvällas i saltadt vatten och skäras i tunna ringar. Smör och mjöl fräses 2 min., det kokande spadet och mjöl-ken spådas på och såsen får koka 5 min., hvar-efter bräss och makaroner läggs i och stufningen afsmakas väl med kryddorna. Den upphålles på ett flatt fat, får kallna och formas där-efter till aflånga kottletter, hvilka penslas med äggen, uppvispade med vattnet, och vändas i stötta skorpor. Kottletterna stekas vackert gulbruna i

ANALYS.
PROTON
(ren äggvita framställd ur mjölk)
100 % äggvita.
Pris pr 1/4 kg.
Kr. 1:25.
SANATOGEN
och liknande kraftnärings-preparat
90-95 % äggvita.
Pris pr 1/4 kg.
Kr. 9:40.
På grund af sin utomordentliga renhet tillgodogöres **PROTON** fullständigt af kroppen och är därför ett utmärkt näringsmedel för svaga och sjuka personer.
Erhålles å alla apotek.

FERIEKURS I ENGLAND
FÖR SVENSKA STUDERANDE.
(Fjärde årgången).
Med anledning af upprepade förfrågningar vilja under-tecknade härmed meddela att även i år en *feriekurs i Ox-ford för svenska studerande* kommer att anordnas efter samma plan som under föregående år. Närmare upplysningar lämnas av ledarne:
S. Charleston M. A.,
Universitetslektor i engelska språket.
Ö. Slottsgatan 9, Uppsala.
Riks- o. Allm. Tel.
G. Björklund,
Fil. Lic., e. o. lärare vid Norra latinläroverket,
Kungsklippan 5, Stockh.
A. T. Kh. 2155.

BAST AR
EKSTROMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TENN-FABRIK

Albert och Marie
rekommenderas.
ARTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

Mellins Food
är bästa kraftnärning för svaga, kläna barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

VIGETT
är fint, vegetariskt Smör för smörgåsbord-t. Ypperligt till stekning och bakning. Tondens Smörhall, Hamngatan 26. Rikst. 56 86. Allm. T. 58 56. Tondens Osthall, Klarabergsgat. 39. Rikst. 29 14. Allm. T. 58 36. Hemsändes till sta-dens olika delar.

VIGETT
TONDENS OSTHALL
Klarabergsgat. 39. Rikst. 29 14. Allm. T. 58 36.

A.C. SVENSSONS KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG
Äkta Göteborgs-Knäckebröd. Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 929.

Obs!
VARUMÄRKET "FYRTORNETS"
Svenska **Sardiner** i finaste Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

Den gulaktiga färgen å **Värgårda**
Hafregryn—Hafremjöl är en följd af den näringsrika gluten-hinnans bevarande. **Analys (äggviteämnen):** 1:0) Värgårda 2:0) Fabrikat, där gluten-hinnan är bortslipad, ca 10 % **13,8 % OBS!** Oröten härigenom mera närande och aptitlig, ej klisterartad och slemmig. **Köp originalpaketer.**

HULTMANS RENA CACAO
pr hg 45 öre
REKORD
PRIS
SOFFA OCH TVÅ FÄTÖE JER I ANTIK-LÅDER. KR. 650.
FÄTÖE H. & F. A. B. ARBETE BRÖDERNE LJUNGGREN. ADOLF FREDRIK KYRKO GATA 7.

En Prästfru
meddelar:
"Bäcksin's Amerikanska Jäst-pulver är ett idealiskt jäsmedel för all slags bakning. Jag har aldrig förut använt något så utmärkt"
Säljes öfverallt.
Tillverkas af **OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG**

Begär
alltid
Dantar
&
Strumpor
MED **Lejon** MÄRKET!
BÄSTA KVALITET!

Det torkas därefter väl med en duk, putsas och skäres i 12 skivor, hvilka bultas lätt, inklappas i en duk, beströms med kryddorna, penslas med 1 msk. smält smör och få ligga på hvarandra 1 tim. En stekpanna upphettas, smöret brynes däri, biffrarna läggs i och stekas omkr. 3 min. på hvarje sida. Läggas upp på varmt fat, pannan vispas ur med bulljongen och såsen hälls på fatet. På hvarje biffläggas en skifva maitre d'hôtel-smör; anrättningen garneras med persilja och serveras med kokt eller stekt potatis. Biffrarna kunna äfven garneras

FORTJUSNING
med alla väcker vär erastående
andra sortiment af Kontinentens
mestaste nyheter i
SIDEN.
Resek är utställning eller tillskrif
er så senda vi franko och
GRATIS
de stora profkollktion af de mest
stökta, eleganta mönster!
BRUNKEBERGS MANUFAKTURMAGAZIN
GRUNDBERGSTRÅD 24 STOCKHOLM.
Allm. Tel. 5140 Riks Tel. 735

Kombinerad
Bosättnings-
och
Lifförsäkring
är det mest praktiska sätt
att medels årliga inbetal-
ningar erhålla ett eget hem
till **samma pris** som vid
kontant likvid. Prospekt
och närmare upplysningar er-
hållas gratis och portofritt, om
denna annons återopas.
A.-B. Nordiska Kompaniet,
Kungl. Hofleverantör.
Stockholm.

med stekt portug. lök, då uteslutes maitre d'hôtel-smöret och stekpannan vispas ur med 2 del. tjock grädd, hvarefter såsen hälls öfver biffrarna.

Strömming i frityrdeg (f. 6 pers.), 30 strömmingar, 1 1/2 msk. salt. Frityrdeg: 75 gr. mjöl, 1/4 tsk. salt, 1 del. ljumt vatten, 10 gr. smält smör, 1 ägghvita.

Till kokning: 1/2 kg. flottyr. Beredning: Strömmingen rensas, ryggen borttages, den mörka hinnan skrapas noga bort och strömmingen sköljes mycket väl samt inklappas i en fiskhandduk.

Till frityrdegen torkas mjölet väl i ugnen och siktas med saltet i ett fat. Vattnet tillsättes jämte smöret och degen röres så litet som möjligt för att ej blifva seg. Strax innan den skall användas, nedskäres den till hårdt skum slagna ägghvitan. Strömmingarna rullas ihop med köttsidan utåt. De doppas i frityrdegen och kokas i het flottyr, tills de äro bruna och genomstekta, hvilket pröfvats med en vispkvist. De läggs på gräppapper att rinna af. Uppläggas på varmt fat, garneras med persilja, kokt i flottyr och serveras med kokt majonnäs som frukosträtt.

Ölsupa (f. 6 pers.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 1 1/4 lit. mjölk, 1/2 lit. godt svagdricka, 2 msk. sirap, 1/2 msk. socker (8 gr.), 1/2 tsk. ingefära, 1 tsk. salt (3 gr.), 1-2 äggulor, 2 del. tjock grädd.

Beredning: Mjölet utröres med 1/4 lit. af mjölken och får stå att svälla omkr. 2 tim. Resten af mjölken kokas upp; afredningen tillsättes och vällingen får koka under vispning 8-10 min. Drickat kokas upp med sirapen och kryddorna och hälls i vällingen under jämn vispning. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och soppan tillsätts under stark vispning. Serveras genast med stekta brödtårningar. — I enklaste fall uteslutas äggulorna och grädden.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje pu-

Välsmakande och därför utan tillsatser lätt intagligt äfven af barn är Vasens järnpreparat "Ferrol", organiskt lättsmält preparat. 0.97 % järn. På alla apotek till 2 kr. fl.

En läkare, som själf lidit af asthma skriver följande om Apotekare Neumeiers, Frankfurt a/M., Asthmapulver och Asthmacigarillos:

"Jag kan icke nog tacka för Eder vänlighet att tillsända mig Edert asthmapulver, hvilket just kom mig tillhanda, då jag själf svårt besvärades af asthma Verkan däraf var utmärkt.

Dr Kirschner, leg. läkare, Polzin, Pommern."

Erhålles endast å apoteken. Pris per burk pulver eller kartong cigarillos Kr. 1:50.

Apoteket Kronan, Göteborg.

bliserad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 51. Huru skall man på lämpligaste sätt utrusta sig för en vildmarks- och högtjällsvandring i Härjedalen och Jämtland under några veckors tid stundande sommar undrandr Vallonskan.

N:r 52. Jag är 19 år och exem. småskolelärarinna, har genomgått utom vanlig folkskola äfven 3-klassig högre folkskola. Vill gärna taga studentexamen men är medellös. Hvart skall jag vända mig för att erhålla den summa, som erfordras? Vetgirig.

N:r 53. Undertecknad, som varit guvernant i många år, men som öfvergått till husligt arbete, vore tacksam få veta namnet å en säker åldersoms-, sjuk- och begravningskassa för att söka vinna inträde i densamma. 44 år.

N:r 54. Vore tacksam om någon vill ge mig ett råd mot fukt i väggarna. Har försökt bestryka väggarna med för ändamålet afsedd tjära, men har ej gjort någon nytta. Tapeterna bli för en vinter mögliga och svarta. Huset är af tegel, ej nybyggt, men nyköpt. Kan det hjälpa att invändigt rappa väggarna?

Vill gärna själf måla en ny veranda, invändigt grön, utvändigt röd och golvet brunt. Kan man själf blanda målningen? Hur bör jag göra? Tacksam för upplysningar är Skånska.

N:r 55. Ville någon vara vänlig gifva ett godt råd till ensam 45-årig änkefru, hur 6,000 kr. kapital och 500 kr. i årlig pension bäst skall användas för att kunna få ett eget hem, och en säker utkomst. Äger ett godt och sympatiskt sätt, representativt och praktiskt, ovanligt husligt och dugligt. Tacksam för råd blir Ensamstående.

N:r 56. Finnes utsikt att erhålla något slags arbete t. ex. renskrifning, då man är bosatt på landet ett par tim. resa från Stockholm och hvar skall man i så fall höra sig för? Fattig.

N:r 57. Anses det fortfarande opassande och skandalöst, att en ung man och en ung kvinna, som ha intellektuell nöje och nytta af hvarandras sällskap, ibland tillbringa sina lediga kvällar å hans eller hennes rum? Båda sakna nämligen hem. Hvarken offentlig eller hemlig förlofning existerar. Tacksam för svar vore Anna.

N:r 58. Finnes någon afgiftsfri sommarkurs för blifvande lärarinnor? Äro t. ex. Näskurserna afgiftsfria? Hvar kan man få upplysningar om tiden för kursernas början, fordringar för antagande vid nämnda slöjdseminarium o. s. v. Tacksam för svar är Seminarist.

Mången moder förgiftar långsamt sina barn.

Detta gör hon omedvetet genom att måhända flera gånger om dagen ge dem "kaffe med dopp", kaffe och smörgås eller kanske rentav kaffe utan något till. Härigenom fördärvas barnets mage, och ett sjukligt begär efter den narkotiska drycken uppammas, som i sin tur alstrar motvilja mot sund och närande föda. På detta sätt blir en mängd barn klena och undernärda.

Huru mycket bättre är det icke att redan från början vänja barnen vid en så god och hälsosam kost, som AXA havregrot och havrevälling. Denna är billigare än kaffe- och brödkosten och lika lätt att fillaga. Den ger barnen klara ögon, goft hull och röda kinder i stället för kaffe- och brödbarnens glämiga blick, bleka hy och avtärda fysik.

Förstör ej barnens hälsa för hela livet genom att vänja dem vid en osund matordning, utan giv dem dagligen AXA havregrot som första måll!

Köp originalpaketer, endast då kan man vara säker på att få AXA Havregryn. Av ett paket å 55 öre erhållas cirka 30 portioner grot. Således knappast 2 öre pr portion.

N:r 59. Kan någon af Iduns läsarinor säga om det finnes någon husmoderskola i Stockholm där det undervisas både i matlagning och handarbeten och elever äfven kunna erhålla hel inackordering? Flerårig prenumerant.

N:r 60. Är det orätt af en flicka, som har hjärtfel, att ingå äktenskap, när hon ändå tror sig äga kraft att på egen hand sköta hem? Niva.

N:r 61. Vore ytterst tacksam, om någon af Iduns läsekrets kunde upplysa om hvar man mot liten afgift får lära trädgårdsskötsel, om det kan bli en framtid för en ensam själförsörjande flicka. Tacksam för svar.

N:r 62. Skall sy röda gardiner till vårt matrum, men vet ej, af hvad tygsort. Önskade det som på samma gång vore både vackert och varaktigt. Männe linne lämpar sig? Och hvad garn och söm skulle då passa? Om öfverstycke användes ännu? Tacksam för goda råd är Märta.

N:r 63. Vore tacksam få några goda

råd angående en ung flickas framtid. Hon är ej elementarbildad men har tagit privatlektioner i språk. Hade tänkt på tandtekniker men hvad fordras till dess utbildning? Undrar om det är något inkomstbringande yrke? Eller eljest något för en ung flicka passande yrke som i framtiden kan bringa henne till själfständighet. Hvad fordras för att bli stöjdärlarinna? Sjuttnåring.

N:r 64. Vore mycket tacksam för beskrifning på puddingar att koka i vattenbad, ofvanpå spiseln. Prenumerant.

N:r 65. Skulle gärna vilja lära mig bokbinderi. Finns något skrifvet inom facket, som kan tjäna till handledning för nybörjare, som vilja lära sig på egen hand? Spatz.

N:r 66. Frågas hur min man på bästa sätt skall kunna skaffa oss en egen villa eller stuga, då vi ej äga något kapital, utan endast skulle kunna amortera högst 500 kr. per år motsvarande vår nuvarande hyra? Handverkarehustru.

Schweizer's
broderade klädningar

Osydd, tvättäkt, med äkta Schweizer-broderier, levereras tull- och portofritt till bodsten till ett undantagspris af kr. 10.80.

De bestå af:
4.20 meter broderier, 48 cm. breda
på 4.20 meter bästa batist, 116 cm. bred.

Förefinnas i: helt hvitt,
hvitt med broderi i gammalblått,
> > > i gammalrosa,
> > > i reseda,
> > > i lila,
> > > i guld,
> > > i svart.

Begär redan i dag vår nyaste katalog med prover, som sändes franko. Specialitet: rober för damer, barn och babys samt blusar af de nyaste tygerna. Våra broderier äro osydd, men vi leverera på beställning tillskrifningsmönster i alla storlekar.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

Nervösa borde dricka
Kathreiner
Svensk fillverknig.

LIEBIG'S
Köttextrakt

är ett naturligt hjälpmedel för köket, ty det består uteslutande af koncentrerad buljong, utan några som helst främmande tillsatser. Dess ovanskliga renhet och äkthet står under ständig kontroll af framstående vetenskapsmän.

Ensamförsäljare för Sverige: **Ivan Wahlstedt & Co., Stockholm, Göteborg.**

Nr 67. Hur skall jag kunna få en utförlig beskrifning på odling af champinjoner? Finnes någon bok eller vill någon af Iduns läsare eller läsarens insända en beskrifning till Iduns red. Tacksam för svar vore Trädgårdssodlare.

Nr 68. Hur skall man göra med beredda färskinn för att få dem riktigt vita? De skola användas till fallar. L.

Nr 69. Beder någon af Iduns läsare eller läsarens vara vänlig lämna upplysningar hvar man kan få köpa praktisk och bra anordnad diskmaskin, knifskurningsapparat och potatisskalare för underlättande af arbetet i ett hushåll på 60 å 70 personer. Tacksam för anvisning är Husmoder.

Nr 70. Har köpt mig ett litet ställe på landet, med stor plantering, som skall bli trädgård. Hvad för slags träd och blommor skall jag sätta, för att den skall bli riktigt vacker och äfven litet grönsaker? Hur skall jag måla den lilla villan? En mörk färg som står sig. Den består af 3 rum, veranda och kök. Var vänlig och säg, hurudana tapeter och målningar till matsal, förmak och sängkammare skall jag ha. — Om ett godt råd beder vänligen Mångårig prenumerant.

Nr 71. Kan någon af Iduns läsarens gifva mig upplysning på någon som väfer dräll? Jag har väcket och starkt lingarn passande till dukar och servetter, men kan ej få det väft. Gammal husmor.

Nr 72. Landsortsbo skulle vilja anordna en treflig basar uti en liten småstad. Vore tacksam få några goda idéer och uppslag därtill så mycket som möjligt i delar, särskildt hvad dekorationen angår. Landsortsbo.

Nr 73. Huru och vid hvilken tid bör man bäst driva hägg, syren o. d. inne i boningsrum för blomning? Margot.

Nr 74. Haf godheten upplys hvar jag skall finna folkvisan »Jägaren och hans maka», som börjar med orden: »Näns du att gå från din maka, fåfängt jag lindar min arm omkring dig» etc. Gudrun.

Nr 75. Hur lång är minsta tid som åtgår för att bli utbildad sjuksköterska? Utgifter? Fordringar? Äger endast folkskolekunskap. Är 22 år gammal. Nirak 1913.

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

- »Värmland 1913», 2:25 pr gång.
 - »E. G.», Torskälla, 2:25 pr gång.
 - »System», Linköping, 2:— pr gång.
 - »A. S. A.», Sundsvall, 4:— pr gång.
- Likvid i postanvisning.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

HUSHALLERSKA, medelålders, erhåller förmånlig plats i april på hotell i stationsambälde. Betyg, ålder, foto, och löneanspråk sändes till A. Höglund, Svenljunga.

FINT BILDAD, språkkunnig dam, 30 å 40 år, sökes att förestå tvänne unga flickors — 17 och 19 år — hem i Stockholm och leda afslutandet af deras uppfostran. Närmare meddelar Friherrinnan Mannerheim, Kramfors.

TVA UNGA FLICKOR af god familj, intresserade af att lära hushåll, som tillsammans med husmodern vilja åtaga sig alla i en liten familj förekommande göromål (utom skurning) få plats, mot fritt vivre, från den 1:sta april till den 1:sta okt. vid västkusten. Svar med foto, till »Sällskap och hjälp», Iduns exp., Sthlm.

ENKEL, bildad, frisk och barnkär flicka, kunnig i sömnd, får plats i läkarefam, på landet till 1 april för att sköta 3 barn (6, 4 och 1 1/2 år) samt deltaga i förefallande göromål. Betyg, ref. samt uppgift på löneanspråk, helst med foto., sändes under märket »Läkarefamilj», Iduns exp. f. v. b.

FORESTÄNDARINNEPLATS vid ett å småländska högländet beläget väl inarbetadt vilohem för bröstsjuka erhåller praktisk och hushållsven person. Den som kan insätta mindre summa äger företräde. Svar till »A. Färskvinnas J. E.», under adress S. Gumali Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

BARNFRÖKEN, bild., pätitl., villig att läsa läxor med 3 gossar och vara frun behjälpl. vid hemmets skötsel, får plats i Sthlm. Jungfru finnes. Svar med foto., som return., samt med uppg. om rek. och löneanspr. till »L. L.», Iduns exp.

EN snäll, barnkär, ordentlig och pålitlig flicka, något kunnig i sömnd och handarbete får plats att sköta två barn å 2 1/2—4 år. Två jungfrur finnas. Ej familjemedlem. Svar till »Postfack 4», Helsingborg.

HOS NYGIFT FAMILJ i Sthlm finnes plats för ensamjungfru. Pålitlig, ordentlig och frisk, kunnig i matlagning bakning och för öfrigt allt som hör till ett bättre hems skötande. Den som icke tror sig kunna uppfylla ovanstående göre sig ej besvär. Lön 25 kr. i månaden. Svar med rek. till »Viliga», Iduns exp., Sthlm.

BILDAD DAM att förestå ett hem och öfvervaka två flickors uppfostran sökes. Svar, helst med foto., till »Husföreståndarinnorna 1913», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

EXAMINERAD SJUKSKÖTERSKA med sådant sinne, att hon äfven är skickad tjäna som församlingssystem önskas i Forsa församling, Gelleborgs län. Lönen, utom husum och vedbrand, är 500 kr. pr år jämte 2 ålders-tillägg om 50 kr. efter 3 och 6 års tjänst. Uppsägningstid 3 mån. Tjänsten tillträdes den 1 juli eller förr, om omständigheterna det medgifva. Ansökningshandlingar, åtföljda af läkarebetyg, insändas senast 15 mars till kyrkorädet ad. Forsa.

HUSFÖRESTÄNDARINNA sökes till finare ungarhem. Svar med foto (ab solut villkor) till »A. B. 28», Iduns exp., Sthlm f. v. b.

LONDON. Ung flicka, ej under 20 år, frisk och duglig, får plats genast hos liten svensk familj i Londons närhet. Måste vara kunnig i matlagning och i alla vanliga hushållsarb. Fri resa, god lön. Svar till Fru Zettersten, 12 Butler Avenue, Harrow, England.

I prästgård (3 pers.) nära stad, önskas till 1 maj en enkel, allvarlig, något kunnig ensamjungfru. Svar med löneanspråk samt foto. till »Familjemedlem, Sundsvall p. r. Endast allvarlig göre sig besvär.

ÖVERSKÖTERSKE TJÄNSTEN vid Länslasarettet i Sundsvall blir ledig och kunna kompetenta sökande inlämna sina ansökningar till lasarettets överläkare före den 20 mars 1913. Med tjänsten äro hufvudsakligen förenade husmoderssysslor: handhavandet af förädras, tillsyn öfver kök och tvätt samt öfver hela den kvinnliga personalen. Lönen är 600 kr. pr år och allt fritt (2 rum).

Vid Spenshults Sanatorium förklarar hämed följande platser till ansökan lediga:

Kokerska, lön 360 kr. pr år och allt fritt. Tvättförestånderska, tillika strykerska, lön 300 kr. pr år och allt fritt. Bagerska, lön 240 kr. pr år och allt fritt. Baderska, lön 300 kr. pr år och allt fritt. Ansökningar med betygsskrifter och åldersuppgift insändas till Styrelsen öfver Sanatoriet ad. Johansfors, före den 10 mars. — Platserna skola tillträdas i början af april.

SKÖTERSKEBITRÄDE, stilla och allvarlig, erhåller plats till 1 april. Lön 220 kr. pr år. Svar med uppgift om ålder och ref. sändas till Översköterskan, Stratoma Sanatorium, Lingham.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, fullt duglig att med ordning och sparsamhet sköta ett hem, önskas i prästgård på landet, där husmoder saknas. Naturskön trakt i norra Helsingland. Enkla lefnadsförhållanden. Svar med betyg och om möjligt foto. till »Kyrkoherde», ad. Bjuråker.

GEFFE HÖGRE FOLKSKOLA. En ordinarie lärarinnebefattning med lön i ett för allt af 2,000 kr. jämte tre ålders-tillägg å 250 kr. hvardera efter resp. 5, 10 och 15 års öfvertvilit tjänstgöring sökes inom 60 dagar efter första kungörandet häraf i Post- och Inrikes Tidningar den 24/2. Den årliga lätotiden utgör 37 veckor. Annan aflönad befattning eller aflönad uppdrag får icke utan skolstyrelsens medgifvande förenas med tjänsten. Ansökningar böra helst vara åtföljda äfven af läkarebetyg. Gäfne den 21 febr. 1913. C. W. BERGGREN, Folkskolestyrelsens ordf. A. NORDLANDER, Folkskoleinspektör.

DUKTIG KOKERSKA får förmånlig plats 1 maj i Ångermanland i disponentfamilj vid större bruksambälde. Goda rek. fordras. Svar till Kramfors Herrgård, Kramfors.

SINNESSJUKVÅRD. Sköterska, som genomgått elevkurs vid något statens hospital, får plats vid Visby hospitals kvinnoafdelning. Äfven emottages, som elev, kraftig flicka, ej under 18 år, med hög och fallenhet för sinnessjukvård. Ansökan med friskbetyg och andra betyg torde snarast sändas till HOSPITALSKONTORET.

EN bildad flicka, rask och ordningsvan, som med jungfrus hjälp kan sköta ett medelstort hushåll i stad, villig att deltaga i alla sysslor, önskas till våren. Kunighet i sömnd önskvärd. (Fru finnes.) Svar med foto., löneanspråk och ref. under adr. »Prästgård», Iduns exp.

Vid Länslasarettet i Alingsås anställes under sex månader från den 20 nästa april en vikarie för husmodern. Lönen utgår med 500 kr. pr år, jämte bostad, kost och tvätt. Sökande till denna befattning skola före den 16 mars detta år till syslomanen inlämna sina till lasarettedirektionen i Alingsås ställda ansökningar, åtföljda af de betyg sökande vilja åberopa för styrkande af sin kompetens. Länslasarettet i Alingsås den 17 februari 1913. LASARETTSDIREKTIONEN.

Vid Simrishamns kommunala mellanskola anställes från och med höstterminens början dels en ordinarie ämneslärarinna med undervisningsskyldighet i tyska, engelska och franska, begynnelse-lön 1,850 kr., dels en lärarinna i teckning och handarbete, kompetens minst småskolelärarinneexamen, lön 1,000 kr. Ansökningar åtföljda af läkarebetyg torde före mars månads utgång insändas till skolstyrelsens ordförande.

Tysk barnfröken. Ung tyska erhåller plats att sköta 3 barn, ålder 9, 7 och 4 år. Bör tillträdas till våren. Svar med löneanspråk, ref. och om möjl. foto. till »Tyska», Sv. Telegrambyrå, Göteborg.

EPIDEMISJUKSKÖTERSKEPLATSEN i Oskarshamn är ledig. Lön 700 kr. Ansökningshandlingar insändas till Stadsläkaren F. Ödqvist, som lämnar närmare upplysningar.

PLATSSÖKANDE UNG TYSKA önskar komma i god familj som hjälp och familjemedlem. Undervisar gärna barn i tyska språket. Villig betala något. Okunnig i svenska språket. Svar till Hildur Lindbeck, Lysekil, som vidare meddelar.

HOS UNGHERRE önskar hushållsven bättre flicka plats. Svar till »Musikalisk A. B.», Iduns exp.

ANSPRÄKSLÖS, bättre 28 års flicka, har lust och fallenhet samt god kunskap i konstväfning önskar plats i väfskola, privat väveri eller bättre familj för att väfva. Svar till »Värfvare», Iduns exp. f. v. b.

26 ÅRS ANSPRAKSLÖS FLICKA med goda rek. önskar plats; är kunnig i alla inom ett hem förekommande sysslor samt enkla skrifgöromål. Svar emotes tacksamt till »Pålitlig», Iduns exp. f. v. b.

PLATS ÖNSKAS af medelålders bättre flicka som hjälp med renskrifning och som sällskap. Vackra betyg från såväl ämbetsverk som familjer. God handstil. Svar till »N.», Iduns exp. f. v. b.

SJÖSTRANDS BYRÅ, Göteborg, Viktoria, 15 A. ansk. dugliga värdinnor, lärarinnor, hush., sällsk. och barnfrökar. Förm. inack. Bif. 2 svarsp.

I PRÄSTGÅRD söker ughushållsven bättre flicka plats mot fritt vivre eller liten betalning. Tacksam för svar till »1:sta Mars P.», Iduns exp. f. v. b.

EN TYSKA, 20 år, önskar plats i familj i Sverige 1 maj, helst för större barn, är musikalisk, kunnig i sömnd samt genomgått kindergården. Goda betyg från förut innehafda platser kan företes. Svar emotes tacksamt Fräulein Ilse John, adr. disp. Hüllgren, Karlstad.

EN UNG FLICKA hemkommen från Amerika, kunnig i engelska, har genomgått en kurs i handelskola, önskar plats på kontor eller som hjälp och sällskap i familj. Svar till »18 years», Hedemora p. r.

HOS ÄLDRE PAR eller ensam dam önskar pålitlig flicka plats. De alla bästa rekommendationer från 6 års på egen hand skött hushåll. Svar till »Småländska», Iduns exp.

PLATS SÖKES af 22-årig flicka som hjälp och sällskap antingen i hem eller hos äldre dam. Någon kunnig i sjukv. Svar till »A. H. 22», Helsingborg p. r.

SMÅLÄNSKA, 25 år, önskar plats i vänlig och tillmötesgående familj såsom husmoders hjälp och sällskap. Svar till »Familjemedlem», Enebyrå.

UNG FLICKA, som genomgått post-elevkurs, söker anställning som postbiträde. Är villig hjälpa till i hushållet. Svar till »Anspråkslös», Fjällbacka, Bohuslän.

UNG, anspråkslös, elementarbildad flicka önskar plats i finare familj som sällskap och hjälp. Villig hjälpa till med förekommande göromål, läxläsning samt undervisning i musik. Kunnig i post- och skrifgöromål. Svar till »Elvah», under adress S. Gumali Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRÉ NORRLÄNSKA önskar till den 1 maj plats i litet godt hem för att ensam utföra alla i ett hem förekommande göromål där husmodern är villig undervisa i matlagning. Är kunnig i husliga sysslor. Svar till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

24-ÅRIG LANDBRUKAREDOTTER önskar plats, att under husmoders ledning hjälpa till med inom ett hem förekommande göromål. Kunnig i enkel matlagning och bakning. Svar till »A. P.», Eskilstuna p. r.

PLATSER SOM SKRIFBITRADEN, helst på bruk eller herregård, önskas af två unga flickor. Äga god handstil äro vana vid skrifgöromål. Villiga deltaga i husliga sysslor. Önska anses som familjemedlemmar. Svar med villkor till »21 år och 22 år», Iduns exp.

HUSHÅLLSVAN bättre flicka önskar plats i god familj att deltaga i alla husliga göromål. Har genomgått hushållsskola. Svar till »21-årig Värmländska», Eskilsäter p. r.

22-ÅRIG BLEKINGSKA, som genomgått 4 1/2 månads kurs i hushållsskola, samt van vid husliga göromål, kunnig i linnesömnd, finare handarbete, önskar plats i finare familj. Svar till »Elisabeth», Iduns exp.

SÅSOM tal- och lärlärlarinna åt svagt utvecklade barn i skola eller hem söker 25-årig lärarinna med utbildn. i facket med snaraste plats. Kan äfven åtaga sig vanl. barns, på lägre stadiet, undervisa, och skulle dessutom gärna på en blifvande plats önska få använda, för sin färdighet i sång o. pianospelning. Har god sångröst, som erh. utbildn. och är road af samt van vid att sjunga med barn. Svar till »F. n. i Stockholm» torde ad. Aftonbl. Hufvudkont., Vasagat. 10, Stockholm.

En bättre landbrukaredotter önskar plats att lära hushåll i närheten af Vänersborg. Svar Nya platsbyrå, Vänersborg, Tel. 273.

Gebildetes junges Mädchen, Deutsche, aus guter Kaufmannsfamilie, 19 Jahre, evangelisch, sucht bei vollem Familienanschluss gegen Vergütung eines Taschengeldes behufs Sprachenaustausch Aufnahme in feinem Hause. Gefl. Offerten erbeten unter »E. R. 100» an Iduns Exp., Sthlm.

I BÄTTRÉ FAMILJ PÅ LANDET, företrädesvis Södermanland, önskar ung flicka inackordering under några månaders tid för att under erfaren husmoders ledning lära matlagning o. andra hushållsbestyr. Svar med närmare upplysningar motes snarast under adr. »April—Junii», S. Gumali Annonsbyrå, f. v. b.

HVAR kan ensamstående, medelålders dam, kunnig uti husliga göromål m. m. erhålla lämplig verksamhet och ett godt hem. Fritt vivre önskas, men mindre afgift kan äfven erläggas. Svar till »Litet, stilla hem», Iduns exp. f. v. b.

KONFIRMATIONSUNDERVISNING meddelas under 6 veckor från 1 juli af komm. R. Janzon, Stjärnorp (Österg.).

KONFIRMANDER Mottagas i Nämndö prästgård, Sthlms skötgård, att tillsammans med egna söner erhålla konfirmationsundervisning 6 veckor inst. sommar. Pris 125 kr. Goda ref. från flera föreg. år. Svar till Pastorsämbetet, Nämndö. Rikst. 5.

TVA FLICKOR kunna få lära väfva flamskt (gobelin) i skänkt landbrukarhem. Svar inom åtta dagar till »Landtbrukarhem», Veberöd.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs. Rapley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W.

NÅGRA unga flickor som önska lära trädgårdsskötsel mottagas på herrgård i norra Småland. Svar till »Postfack 21», Frinnaryd.

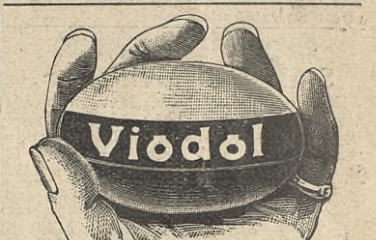
Ung flicka

önskar komma i bättre hem för att lära hushållsgöromål. Svar till »Esters», Västerlösa p. r.

Konfirmationsundervisning i Båstad meddelas instundande sommar af kyrkoherde J. S. Sjöstedt, adr. Båstad.

Inackordering på landet

i tyst och stilla hem (cirka 1 tim. resa från Stockh.) för äldre personer som behöfva lugn och hvila. God omvårdnad. De bästa ref. kunna erhållas. Vidare genom Stockholms Förmiddlingsbyrå, Hedström & Co. R. 9234. A. 8155, Norrlandsg. 8—10, 1 tr.

VIADOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

Tvål- & Parfyfabriken VIOLA, Göteborg.

Det är så svårt att få ett godt tvål. Här kommer det nu!

Geisha Thé

1.50 pr 1/4 kilo, 3 pr 1/2 kilo, 6 pr 1 kilo. Profpås om 50 gr. portofritt för 50 öre i frimärken

Geisha Tea Company, 2 Rosenbad", Stockholm. Päminner om aromen på karavanthéet fr. fordom.

Önskar Ni Eder

en symaskin, som ger en särskildt vacker sön vare sig Ni syr i det tunnaste siden eller de grötsta kapptyger, bör ni köpa

Husqvarna Central Bobbin Symaskin,

ty dessa maskiner hafva genom sin överlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de få år de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, (det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och syateljörer och en större för skrädderier.

OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

Förfrusna kinder

och händer, äfven flerårig frost botas fullständigt med kylbalsam »Gull», erkändt enda säkra botemedel. För gam. frost i händerna åtgå 2-3 fl. I parfyf- o. sjukvårdsaff. samt hos Wilh. Becker å 1 kr. pr fl. Till landsorten mot efterkr. g:m hvarje parfyfaffär.

SIROLIN ROCHE ypperligt medel med angenäm smak mot Hosta, Kikhosta, Influensa, Förkylning. Ökar aptiten och stärker lungorna. Erhålles på alla apotek.

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Konungariket Sachsen.
Technikum Mittwelda
Rektor: Professor F. Holz.
Hög tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda avdelningar för ingenjörer, tekniker och verkstädare. Elektrot- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder.
86:te läsåret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr: J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet. Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr: E. Kleens (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress Saltsjöbaden.

Stocksunds Sjuk- och Hvilohem. Högst och soligt läge. Modern inredning. Exam. skoterska; 16 min. med Djursholmståget. Pris för enskildt rum från 5,50 till högre priser. A. T. Stocksund 66. R. T. Stocksund 119.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. — Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co, London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1,50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

Vårda hyn! (Majorskan Edmann.)
Crème Idéale gör hy, hals och händer vackra. Fin parfym 2.50
Poudre de Riz Idéale, utsökt och oskadligt ansiktspuder 3.—
Rynktinktur förminskar rynkor, gör hyn ungdomligt skär 3.25
Champolng renar fullt, borttager mjäll, ger glans 2.—
Absolut oskadligt enligt handelskemist. I parti och minut hos
Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21, Stockholm, samt i de förnämsta parfymaffärer.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat.
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla försä klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrfärer.

Ljungby Husmoderskola (Småland). Ny kurs börjar 1 april. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering af kött, smöruppläggning, servettbrytning, diverse moderna handarbeten, kläd- och linnesömnad. **Obs! Andradt prospekt!**
Adress: Fröken A. Bäckström, Ljungby.
Vid Husmoderskolan, Insjön (Dalarne) mottagas såväl elever som inackorderingar. Prospekt och vidare upplysningar meddelas av Fröken Märta Gerle, Föreståndarinnan.

Birgitta-Skolan, 19-21 Regeringsgatan, Stockholm.
Kurser i klädsömnad, linnesömnad, barnkläder, konstbroderi, spetsömm, knyppling och monteringar.
Prospekt på begäran. Tel.: Riks N. 504. Allm. 152 95.
Elisabeth Glantzberg. Emmy Kylander.

Kurs i klädsömnad. Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Upplys. i skolans lokal, Grefgatan 57. Allm. Tel. Ö. 6270. Riks Ö. 1054. Prospekt på begäran.
Selma Wahlgren.

Praktisk kurs i trädgårdsskötsel anordnas vid **Arvidstorps Handelsträdgård, Trollhättan**, för ett fåtal bildade kvinnliga elever. Den tager sin början d. 10 april. Omfattar half- o. helårskurs. Förstklassig handelsträdgård, välordnad och tidsenlig med 6 st. växthus, bänkgård och trädgård. Helinackordering erhålles inom skolan. Kursen ledes af Elfrida Lenck, trädgårdslärarinna, 9 års praktik fr. in- och utlandet. Prospekt och referenser på begäran.
Elfrida Lenck. Tel. 298.

praktiska trädgårdskurserna för unga kvinnor 10 mars (efter överenskommelse senare) till medio av oktober vid **Önnestads Folkhögskola och Lantmannaskola**, nära Kristianstad, emottagas ett mindre antal avgiftsfria elever jämte betalande. Synnerligen lämpliga kurser som grundläggande vid lärarinnutbildning m. m.
Korrespondens med rektor **Yngve Melander, Önnestad.**

Torshälls Trädgårdsskola, Leksand. Ny kurs börjar 1 april 1913. Prospekt på begäran.
Lillie Landgren. Märta Philip.

Läs detta: Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjuken, anhåller jag att icke blifva förvånad med dessa. En annonsör uppgifver sig till och med äga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp **mot Engelska sjuken,** så tillskriif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härliga sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjuken utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, siem stockar sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, utslag, lederna blifva styfva, stockar sig slemmet på strupen kallas det struma. Sneda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid ämningstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt post. Begär intyg. HANNA BENGTTSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 53 68.**

Almedahls Försäljnings-Magasin, Kungsgatan 55, Göteborg.
Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brud-utstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

Dam-Underkläder.

Dam-Underlif med knäppning framtill i bomull och ylle. Finnes med, utan, half och lång ärm.
Dam-Tröjor med spetsgarnityr vid halsen i fina trådkvalitéer.
Dam-Benkläder i half- och hellylle, naturmel. Svarta, lila och hvita i fin yllekvalité. Lahmans gula och hvita i flera olika kvalitéer.
Dam-Combinations i flera modeller och kvalitéer.
Stor sortering! Billigaste priser!
Skrif efter vår illustrerade priskurant som sändes gratis vid efterfrågan.
Till landsorten mot efterkraf eller postförskott.
Kyrkog. 32. **A. JÖNSSON & C:o.** Göteborg.
Specialaffär för tricovaror.

Joh. Lundström & C:o A.-B. KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

Bär icke bräckband.
Brooks bräckbandage är en ny, vetenskaplig uppfinning med automatisk luftdyna, som pressar de isärgångna delarna tillsammans och förenar dem, liksom man gör vid benbrott. Bandaget ligger absolut fast och bekvämt och glider aldrig. Det är alltid lätt och svalt samt anpassar sig efter alla kroppens rörelser utan att irritera eller försaka plågor. Jag fabricerar det efter uppgifvet mått och sänder Eder det under fullständig garanti att Ni blir nöjd, eljest sändas penningarna tillbaka. Jag har satt priset så lågt, att alla, rika och fattiga, skola kunna köpa det samma. Kom ihåg att jag tillverkar det efter mått — skickar det till Eder — Ni provar det — och om Ni ej är nöjd med det samma, returnerar Ni det till mig, och jag återsänder Eder penningarna. Det är på detta sätt jag gör affärer — alltid absolut ärligt — och jag har på detta sätt under de sista fem åren sålt bandager till tusentals människor. Kom ihåg att jag ej använder mig af berömda loford, tve-tydigheter, lögn eller bedrägeri. Jag erbjuder Eder blott en ärlig affärsvara till rimligt pris. Skrif strax efter min illustrerade katalog.
C. E. BROOKS, S. 237, Bank Buildings, Kingsway, LONDON, W. C. - ENGLAND.

Mélanogéne, Oïquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4.50. Endast i **Franska Parfymmagasinet,** 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Besvärande hårväxt borttages bäst genom **Mc Millan & Arthurs, London, EPILATOIRE.** Depôt hos A. W. NORDING, Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

ROYAL WINDSOR Det berömda **hårstärkande vattnet.** Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grundadt 1879. Begär endast flaskor med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alltjämt stigande försäljning samt 30 års succés garanterar Royal Windsors verkan. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.**

Nyheter för våren o. sommaren i **Linne-, Moll- o. Tyll-klädningar** samt **Blusar.** Hvitbrodyr, garneringsband m. m. Fint illustrerad katalog gratis och franko. Agenter antagas mot hög provision. **Svenska Konstväfnadsaffären, Björnlunda.**

Florodol-Tvål

i dagligt bruk förlämnar sammelsmjuk smidig och vacker hy, gör hals och händer hvita och mjuka. Dess milda crémeliknande lödder utgör en verklig balsam för huden. Pris 60 öre.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET ÄR
KRISTALL PATENT

Annonsera i Idun!

X-KROKEN

Ista Pris ZÜRICH 1911. Ista Pris HANNOVER 1912.
Omsättning år 1912 7.000.000 kronor. Leverantör till de flesta EUROPEISKA. HOF.
Bästa och förnämsta tafvelkrok. Bör finnas i hvarje hem... Till salu i alla Järnaffärer i Sverige. Allmänheten varnas för mindervärdiga efterapningar

SKÅNSKA HANDELSBANKEN. Fonder 20,650,000 kronor. Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9. Filialer: Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.
Deposition 4 1/2 %
Kapitalräkning 4 %
Sparkassa 4 %
Fondafdelning. Kassafack.

BRUNKEBERGS-TEATERN Alltid veckans bästa nyheter!
KASSMAN & C:o, Norrköping. Telegrafadress: Kasskomp. Rikstelefon 2002. Specialtillv.: "Wellwoven", högsta kvalité af tyger i svart, blått, grått tillhandahålles genom herrarn engrossister o. klädeshandl.

Idun utgifves denna vecka i A och B.